ДЕРРИГАЧА МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

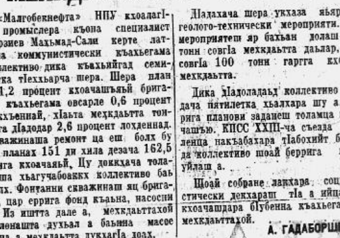
СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советеи Министрий Советеи орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 8 (4176). ШИНАРДИ, 18 январь, 1966 шу. Мах 2 кеп.

МЕХКДАЬТТАХОЙ ТОЛАМАШ

«Малгобекнефта» НПУ кхоалагIча промыслера къона специалист Маранев Махьмад-Сали керте латтача коммунистически къахьегама коллективо дика къахьийгад семилетка тIеххьарча шера. Шера план 101,2 процент кхоачашъяьй бригадо, къахьегама овсарле 0,6 процент лакхъеннай, хIаьта мехкдаьтта тоннага дIадодар 2,6 процент лохденнад. Скважинаша ремонт ца еш болх бу ха планах 151 ди хила дезача 162,5 денга кхоачаьй. Цу доккхача толамаша хьагучабоаккх коллективо баь болх. Фонтанни скважинаш яц бригаде, цар ерригa фонд къаьна, насосни я. Из иштта дале а, мехкдаьттахой халонашта духьал а баьнна массехана а мехкдаьтта дукхагIа доах.

ДIадахача шера укхаза яьяр итт геолого-технически мероприяти. Уж мероприятеш яр бахьан долаш 100 тонн совгIа мехкдаьтта даьлар, цул совгIа 100 тонн гаргга кходаьд мехкдаьтта.

Дика дIадоладаьд коллективо кердача пятилетка хьалхара шу а. Ерригa планови заданеш толамца кхоачашъю. КПСС XXIII-ча съезда сийленца накъабахара тIабохийт бригада коллективо шоай беррига низ а уйлаш а.

Шоай собране лакхара социалистически декхараш тIа а ийца, уж кхоачашдара бIубенна къахьегаш ба мехкдаьттахой.

А. ГАДАБОРШЕВ.

Юхьиг во яц

Пятилетка хьалхарча шера задани ханал хьалха кхоачашъяра сунженски мехкдаьттахой болам хьаллаьцаб нефтемаслозавода ерригача установкай коллективаша.

Мехкдаьтта сийрда продукташ арахецара итт денна йола задани 107 процент кхоачашъяьй заводо. Цул а лакхагIа да хьалха латтача установкай хьокхамаш. Царех я нн. Летковская, Гилядов, Бахин керте латта коммунистически къахьегама коллективаш.

М. МАКАЕВА.

ХЬАЛХАРЧА ИТТ ДИЙНАХЬА...

Доккхий къахьегама толамаш даьхад вай республика хьайбаш леладараша семилетка тIеххьарча шера.

Укх шера хьайбай продукташ дукхагIа яхараи паччахьалкхенга дулх, шура, фуаш дохкара план кхоачашъяраи эша торонаш йолаш я дукхагIа йолча совхозийи колхозийи фермашка.

Кердача шера хьалхарча итт ден дукхагIа дулхи шуреи республика приемни пункташкеи молзаводашкеи дIаяккхьчай.

Шура йоаккхилгеи из паччахьалкхенга йохкилгеи алсамдаьккхад республика дукхача колхозашеи совхозашеи. МалгIабика, Каьсарен, Урус-Мартана, Надтеречни района боахамеша январа хьалхарча денаде шура йохкара хьалхарча квартала план 12—13 процент кхоачашъяьй. Цхьабакъда, хьайбаш леладерий де дезаш кхы а доккхийи чоалханеи балхаш да.

Доахан цхьатарра дахка ха хьоттаргья фермашка кастта. Къонача хьайбаех цаI дIакъастаргдоацаш боккъонца кийчо е еза цу гIулакха.

П. ГРЕБЕНЩИКОВ.

ДикагIеи дукхагIеи

Хьаеча продукце лоархIамегIара тайпаш укх гаргтарча кхаь-диъ шера дунен дикагIча стандарташта нийсса хилийта аьнна московски ленинградски предприятеша дIадоладаь дика гIулакх хьаллаьцадар объединене коллектово. 40-бальни системах мах беши дунен дикагIча стандарташца нийсъеши арахецача тийгача хIамай дикал белгалъяра лаьрхIа 1965 шу чакхдоаллаш вIашагIъеллар мах беча организацей викалаш, дикалга хьежа инспекци, объединене художникаш-модельераш юкъебоагIа комисси.

Комиссега хьажа хьаеннача 32 образецех хьакъоастайир эггара дикагIа йола 12, царна юкъе яр даьрех яь берийи кIадах яь кхалнаьхеи 8 кочи, зипах яьча берий костюма 2 модель, кIадах яьча маIача наьха кочамийи берий хачейи цхьацца модель.

Хьакъоастаяьча ерригача моделашта лакхара мах бир 32-негара 40-нега кхаччалца бал а оттаеш. Комиссе хьаэцацар модах даь бос ховзеи тегар дикеи долаш, дегIа тIа товши, художественни оформлени хоза йолаши, хIанзарча конструкцегеи технически документагеи хьежжа хьадаь дикагIча товарах дола барзкъа мара.

Хьакъоастадаь уж дерригa барзкъаш хьаде доладир. Цу тайпарча модаех хьадаь 112 эзар совгIа барзкъа кхаьчар бахача нахага Грозненски барзкъаш тегача фабрикашкара.

Укх шера февраль бетта комиссе хьакъоастаергья тийгача баракъий керда образецаш. Шоай дикалга диллача дунен дикагIча образецашта нийсса хургья уж. Баракъаш тегараша дIадахача шерарчул шозза-кхозза дукхагIа хьаю из продукци.

Объединене коллективо даим тIагIертта къовсам лоаттабу материала-цени средстваши кхояра. Ерригача цехийи филиалийи барзкъаш тегараша дукха мероприятеш юкъеккхувл кIадаш, фурнитура, электроэнерги, кхы хIамаш кIезигагIа дIаахийтара. ХIанз а дукха хьаю оаха зенаш деш йола хIамаш. Производстве керда техникеи зIамигача механизаце тайп-тайпара средстваши юкъе а кхувлаш, технологи эргаяьккха тоа а еш дIахо йодача хана кIезигагIа хьаергья оаха зенаш деш йола хIамаш.

Дика хьежад тхо хьаеча продукце ассортиментага. Гучадаьлар, 10 тайпара барзкъа ийдархоша кIезига хоатташи пайда ца луши долга. ЛаьрхIа да уж баракъаш производства хьадаха.

Парте ЦК сентябрьски Пленума решенеша дIадехарашка хьежжа экономически болх тоабара лаьрхIа оаха вIашагIъеллай экономически знанеш Iомаеш йола массехк группа. Дешаш ба мастераш, конструктораш, лаборанташ, технологаш.

Объединене дIахо эргабаьккха тоабеш латт экспериментальни, барзкъаш доахача, хIаьта иштта учетни планировании еча экономически службашта кулгалдара болх.

Московскии ленинградскии предприятеша дIадоладаь патриотически гIулакх хьал а лаьца материалаши средстваши кхояра тхоашта хьалхашка доккхий декхараш оттадаь оаха.

Керда техникеи толашагIа йола технологии юкъейоалаяра чотах оаха лаьрхIад дикагIча сортах йола хIамаш дукхагIа арахеца, цу гIулакхо шера паччахьалкхенна кходергда 15 эзар сом гаргга ахча.

Пятилетка хьалхарча шера 20 эзар сомал кIезигагIа доацаш ахча кходе аьнна дош деннад объединене рационализатораша.

Филиалашкеи цехашкеи тайп-тайпара керддараш балха юкъеккхувларах барзкъаш тегараша лаьрхIад товарни продукцега дIадодар 1 сом чухнахьа даккхеи бахьан из долаш 12 эзар сом ахча кходеи.

Ерригача предприятешка юкъейоалаергья кIадаех кхом дукхагIа а беш барзкъаш доаха методаш. Цун чотах шера 15 эзар квадратни метр тайп-тайпара кIадаш кходе лерхI барзкъаш тегараша.

Н. ЦЫГАНКОВ,
швейно-трикотажни объединене керттера экономист.

ХАРЬКОВ. В. И. Ленина цIерахча «Электротяжмаш» яхача заводе эггара хьалха арахийцай 500 эзар киловатт низ бола турбогенератор (сурта тIа). Заводе вIашагIъеллача езача электромашиностроене Iилма - тохкама института инженераша кийчъяьй цун оригинальни конструкци. Статора обмоткаши иштта ротора обмоткаши водородаца а ца еш, хица шелъю. Кхо бIаь эзар киловатт низ болаш серийни арахецача турбогенераторчул ши бIаь эзар киловатт дукхагIа низ бола керда машин дозалга диллача 15 тонн ейгагIа я, хIаьта габарит хьалхарчун миссел я.

Ах миллион киловатт низ бола турбогенератор хьожаьй Красноярски краерча Назаровски ГРЭС-а.

А. Татаренко сурт.
ТАСС фотохроника.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ПАЧЧАХЬАЛКХЕН БЮДЖЕТ КХОАЧАШЪЯРАХ ЙОЛА ОТЧЕТ ЧIОАГIЪЯРАХ БОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Соцам

Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето соцам бу:

Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика 1964 шера Паччахьалкхен бюджет доходаш 68871 эзар сом а йолаш, расходаш 67633 эзар сом а йолаш, хIаьта расходел доходаш 1238 эзар сом тIех а йолаш йоа бюджет кхоачашъярах йола, отчет чIоагIйойла.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Н. СЫЩИКОВ.

г. Грозный. 1966 шера 11 январь.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТАГАРЕИ СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТАГАРЕИ

КПСС Центральни Комитетои СССР Министрий Советои чIоаггIа хала а хеташ дIахойт ракетни техникаи космически тохкамийи даькъе эггара воккхагIа вола Iилмахои конструктори, СССР Iилмай Академе президиума член, КПСС член, Социалистически Къахьегама шозза Турпал, Ленински преме лауреат, академик Королев Сергей Павлович 1966 шера 14 январе ший 60-ча шера цIаьхха венна хилар.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ
СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ.

МОНГОЛО-СОВЕТСКИ ДОТТАГIЛЕН МИТИНГ

УЛАН-БАТОР, 15 январь. (Монцамэ-ТАСС). КПСС ЦК Хьалхара секретарь Л. И. Брежнев керте латташ йола СССР партийно-правительственни делегаци Монголе хиларах яь монголо-советски доттагIлен митинг хилар тахан МНР Сийлахь-йоккхача халкъа хурала заседаней зале.

Митинг хьаелл МНРП улан-баторски городской комитета хьалхарча секретара Б. Алтангэрэла. Цо къамаьл де дош лу центральни аймака юртбоахама объединене доаркана С. Уэрэннадмиза. Цул тIехьагIа къамаьл дир Улан-Баторски промкомбината ферташ еча фабрика болхлочо Б. Батсуха.

Монгольски интеллигенце цIерах митинге къамаьл дир Улан-Баторски паччахьалкхен драматически театра художественни кулгалхо йолча Паччахьалкхен преме лауреата Э. Оюна.

Дог гIоза тIанийцар митинге гулбеннараша Ю. Цеденбален Л. И. Брежневен даь къамаьлаш. Цар даьча къамаьлашка чIоагIа ладийгIар, тIоараш детташ дукхаза юкъагIа а даьхар.

МНРП Центральни Комитети МНР правительстван цIерах а цар тIадилларах а, Монголе берригача къахьегамхой цIерах Ю. Цеденбала дег тIара моаршал хаьттар КПСС Центральни Комитета Хьалхара секретарь Л. И. Брежнев керте латтача партийно-правительственни делегацега.

Советски Союза партийно-правительственни делегаци МНР-е яра къаьстта чIоагIа лоархIам бу тха ерригача партеи дерригача халкъои, аьлар Ю. Цеденбала, хIана аьлча КПСС ЦК Хьалхара секретарь Л. И. Брежнев керте латта советски делегаци эггара лакхагIча боараме а я, вай партеи правительствайи викалаш шерра вIаши дагабалар монгольскии советскии халкъашта юкъерча доттагIлен бувзамаш дIахо чIоагIдара гIулакха юкъе лоаца Iалаьмате доккха дакъа а да.

Оратора белгалдаьккхар, МНРП-еи КПСС-еи, МНР-и СССР-и правительствай шоай мехкашка социализми коммунизми хьалъяра, монголо-советски отношенеш дегIайоалаяра, хIаьта иштта хIанзарча дунен халкъашта юкъерча хьала а дунен коммунистически болама а дешай хьакъехьара уйлаши гIулакхаши цаIаш хилар, чIоагIдир шаккхе партии паччахьалкхен марксизма-ленинизма а пролетарски интернационализма а принципашта шеко йоацаш тешаме хилар, массаза а цхьана, цхьан мугIаре йолаш сийлахь-доккхача дагалаттачоа тIакхача цар чIоагIо яь хилар.

Советски халкъо цIенача дегаца вежарашха деча новкъостало йиш хилийтар тха халкъага шин кортамукъал яккха а шин лоIаме хила а. Уж чIоагIде, бIаьшерашка тIехьадисса хилар дIадаккха, хIанзара экономикеи культуреи хьае, феодализмагара социалистически общественни строяга дала, аьлар дIахо Ю. Цеденбала.

МНРП Центральни комитетеи МНР правительстван цIерах Ю. Цеденбала дег тIара баркал аьлар, МНР-е болх беча, шоай турпалча къахьегамца монголо-советски доттагIал тувсаш чIоагIдеча, МНР дегIайоалаяра юкъе мах баь варгвоаца дакъа лоацача берригача советски специалисташтеи болхлоштеи.

Оратора белгалдаьккхар, В. И. Ленинеи Д. Сухэ-Батореи вIашагIъехка монголо-советски отношенеш шоаш хьахиннача юхье денз марксизма-ленинизмаи пролетарски интернационализмаи принципий йиза цхьатарра бокъо хилара, вIаши лархIара а вIаши социалистически новкъостал дара а принципий ларда тIа дегIаьхка а дегIайоагIаш а хилар. Уж принципаш дунен халкъашта юкъерча гIулакхий исторе чухь эггара хьалха Монголенеи Советски Россенеи юкъерча гIулакхашка дIакхайкаяь а 1921 шера 5-ча ноябре кулгаш яздаьча, шин мехка юкъе доттагIлен отношенеш оттаяра соглашене тIа шоаш хьахьекха а хилара факт лоархIаме я, аьлар Ю. Цеденбала. Уж принципаш чIоагIйир 1936-ча шерарча протокола тIа, МНР-и СССР-аи юкъерча доттагIалехахи вIаши новкъостал дарахи 1964 шера 27 феврале даьча договора тIеи шин мехка юкъе вIаши экономически культурни гIулакхаш леладарах яьча соглашене тIеи.

Ю. Цеденбала белгалдаьккхар, цу договораи соглашенеи кулгаш яздаьчул тIехьагIа дIадахача 20 шера МНР Iалаьмате доккхий хувцамаш хилар, овлангара эргаш дола социально-экономически хувцамаш хилар мехка производительни низаш Iалаьмате чIоагIа дегIадахкар. Уж дерригa керда исторически хувцамаш хулаш, тхо дегIадоагIаш хьалха дIаяхача хана а санна, оаха чIоагIа ло лийцар советски халкъо дуккхача оагIонашкара деча вежарашха долча новкъосталца, аьлар оратора. Укх шера юххье цу документий ха йисте йоалаш хиларца дувзаденна, 1965 шера апрель бетта МНР партийно-правительственни делегаци Советски Союзе йолча хана доттагIленахи вIаши новкъостал дарахи долча договора ха йIаьхъяра шинна а оагIон барт кхийтар. Оаха чIоагIа гIаддаха белгалдоаккх хIанз Советски Союза партийно-правительственни делегаци МНР-е хиларен пайдаерча монголо-советски переговорийи керттерча итогех цаI Монгольски Халкъа Республиканеи Советски Социалистически Республикай Союзаи юкъерча доттагIленах, вIаши новкъостал дарах дола керда договор оттадаь хилар.

Цу договорага хьежжа, аьлар Ю. Цеденбала, МНР-си СССР-еи тIехьа тIайоагIача хана а чIоагIдергда дохаргдоаца традиционни доттагIал, монгольскии советскии халкъашта долча беркатa, ерригача социалистически содружества духьа дегIа а доаладергда, кIоарг а дергда массе а оагIорахьара вIаши юкъера гIулакхаши вIаши деш дола новкъостали.

ХIанзарча договора ларда тIа, аьлар дIахо Ю. Цеденбала, оагIонаша социалистически содружества обороннии низ хадданза чIоагIбара декхарашка хьежжа шинна а мехка обороноспособность Iалашъяра вIаши новкъостал дергда.

Шеко яц, доттагIленах, вIаши цхьана къахьегарах, вIаши новкъостал дарах дола договор МНР-еи СССР-аи юкъера доттагIлен гIулакхаши массе оагIорахьа айхха цхьана къахьегалгеи дIахо а чIоагIа тоадара йола дика ларда хинна дIаоттаргхиларах.

ДIахо ораторо белгалдаьхар, кхоалагIча пятилетка шерашка МНР къахьегамхоша даьха толамаш, керда, 1966 шу монгольски халкъаи МНРП-аи доккхий хIамаш карагIдалареи дика событеш хиларей шу хургхилар. Укх шера июне хургйолча МНРП XV-ча съездо чIоагIъергья 1966—1970 шерашка МНР халкъа боахам дегIабоалабара пхе шера плана директиваш, МНРП керда программа тIаэцаргья.

Ю. Цеденбала дIахо аьлар, Монгольски Халкъа Республика правительство хьаьда духьал я Вьетнаме США-с лоаттаеча агрессивни политикана, монгольски халкъои цун правительстваси, турпалча вьетнамски халкъаца вежарашха барт а болаш, аьлар оратора, цо американски агрессорашта духьал лоаттабеча нийсхон къовсаме шоашта мога новкъостал а даьд, хьал а лаьцар, иштта тIехьа тIайоагIача хана а дергда. Цунца цхьана цар хьаьда хьадех США правительствагара ДРВ-на духьалара агресси Iалаьмате чехка соцаяр, Къулбехьен Вьетнамера США-и цар союзникийи дерригa эскараш а тIема кхоачамаш а арадахар.

СССР правительствас а санна, МНР правительствас а хадданза хьаллоац вьетнамски проблема къоастаярах йола ДРВ правительства позицеш, хIаьта иштта Къулбехьен Вьетнама халкъа цаI мара йоаца законах йоагIа викал йолча Къулбехьен Вьетнам мукъаяккхара къама фронта позицеш а.

Оратора белгалдаьккхар, вай заман эггара а тIехйолча проблемай хьакъе барт бара дег чура тIакхувш Советски Союза боаха реальни гIай гIулакхаши, хьадда йола предложенеш термоядерни катастрофа ца хилийтарах из дIаяккхараи тIехьа, паччахьалкхенашта юкъе тешам хулга а вIаши дагабувлга а чIоагIдара тIехьа латтача халкъашеи мехкашеи тIа-тIа чIоагIагIа хьаллоацаш а чIоагIа могадеш а хилар. Цунца дувзаденна цо хьоайир ООН Генеральни Ассамблея XX-ча сессе могаеш тIанийца а дунен общественносто могаеш хьаллаьца а йола Советски правительства яь ядерни герз дIа ца доаржадарахи кхыча паччахьалкхений чурча гIулакхашта юкъе ца лелхарахи йола предложенеш. Ю. Цеденбала иштта белгалдаьккхар, Пакистана президент Айюб Хани Инде премьер-министр Шастрии Ташкенте вIашагIкхетара йола СССР правительства инициативеи даь дика гIулакхи а геттара дикача результаташца чакхъяьнна царна юкъера переговораш а къаьстта боккха лоархIам болаш хилар. Ю. Цеденбала тешаш дийцар, гавански конференце решенеш империализманеи колониализманеи духьал лоаттабеча къовсаме, дерригa кортамукъал еза прогрессивни низаш вIашагIтохача Азе, Африка, Латински Америка хьалкъий цхьоагIо чIоагIъяра боккха лоархIам болаш хургхилар.

МНРП-с боккха мах бу, аьлар цо, ерригача социалистически содружества цхьоагIо чIоагIъяра тIехьа, марксизма-ленинизмаи пролетарски интернационализмаи йохаргйоацача принципаш тIа, вежарашха йолча партей московски совещанешка цхьана оттадаьча документай принципаш тIа дунен халкъашта юкъера коммунистически болхлойи болам кхоталулга чIоагIдара тIехьа лоаттабеча къовсаме КПСС-а кIаьд ца луш хьегача къини практически гIулакхийи.

КПСС-еи кхыча вежарашха йолча марксистско-ленински партешцеи цхьана МНР-с шийгара мел доагIар да а лаьд, дерг а да дунен коммунистически болама юкъе хьахинна барт ца тар социализмаи коммунизмаи сийлахь-йоккхий идеяш котъяхар духьа, машареи халкъий доттагIлени гIулакха хьаштий духьа дIадаккхара новкъостал дара.

Ше къамаьл деш юххье Л. И. Брежнева советски наьхеи Советски Союза Коммунистически партеи цIерах вежарий дIайха моаршал делар монгольски халкъаи цун денал долча авангарда — Халкъа-революционни партенеи.

Халкъа Монголе дукха ха йоаккхаш хиланзар тхо, аьлар Л. И. Брежнева, цхьабакъда цу деношка а тхона ходелар ший дукха езача парте хьалхленца монгольски халкъо социализм хьалъяра доккхий декхараш толамца кхоачашдеш хилар.

Монголе социализмага бихьа никъ шаьреи аттеи бацар, аьлар Л. И. Брежнева. Тахан дунен дуккхача халкъашта хьалхашка отташ санна, 45 шу хьалха шун халкъа хьалхашка эттар мишта дулларгда керда вахар, мишта чехкагIа дIадоаккхаргда экономически тIехьадисар, мишта Iалашдергда боахамеи общественни вахареи дерригача доакъошка прогресс хулга яха дош. ТIехьадисача мехкаша капитализмал тIех а даьнна социалистически общество хьалъергья дегIадаьхкача социалистически паччахьалкхенаша новкъостал а деш, яхача Ленина хьехамо сийрда перспективаш хьайийлар монгольски революцена хьалхашка. Монгольски халкъо, турпало санна, бIарччача общественни формацена капитализмана тIагIолла тIех гIабаьккхаб. Боккъалдар аьлча из денал дола исторически гIулакх да, цунах шуца цхьана доккхал ду берригача советски наха, дерригача дунен тIарча берригача вай доттагIаша.

45 шера халкъа-революционни партеи дерригача халкъои низ тIабахийтарна Монголе вахара ерригa лард овлангара хийцай. Тхона чIоагIа дика хийтар, аьлар Л. И. Брежнева, укх тIеххьарча пхе шера шун мехка 90 гаргга промышленни предприятии йоккха цехи хьалъяьлга тхоашта хайча.

Хувцабелар Монголе юрта боахам а. Тхона бIаргадайра цун керттера дакъа — хьайбай боахам толамца дегIабоагIаш хилар. Укх тIеххьарча шерашка общественни хьайбаш ши миллиони ах миллиони тIакхеташ дебар, боккъалдар аьлча, юртбоахама объединенеша баьккха боккха толам ба. Шоана карагIдаьннача кхы цхьаькханеца а шо даькъал дувца безам ба тха Монголена керда дола юрта боахама дакъа, лаьтта леладар чехка дегIадоаладарца. Дерригача дукхача бIаьшерий исторе чухь эггара хьалха шун халкъо ше Iалашдаьд монголаша шоай кхашка шоай кулгашца хьалхедаьча ялатаца.

Халкъа образовании унахцIено лоаяри боккхача боарамгеи вIаштIехьъяккхаргеи диллача хIанз шун мохк Азе дукхача мехел хьалха латт. Хьалхийнай халкъа интеллигенци, мехка хIанз ший хьехархой, Iилма учрежденеш, производства дерригача доакъой специалистий ший кадраш я.

Л. И. Брежнева аьлар, мохк йинъ лагIча пятилетка чу боларо хьаелл Монголе халкъа боахамеи культуреи дерригача доакъоша дIахо дегIдара, къахьегамхой материальни хьал лакхдара йола дика перспективаш.

Монгольски халкъа исторически карагIдаьннарий хьакъе доккха гIулакх даьд монгольски халкъа авангардо — революционни парте.

Халкъа Монголе толамаш дунен социализмана боккха а принципиальни а лоархIам болаш да. Шун опыто бакъдир дегIаахара капиталистически лагIана тIех а ваьнна социализмага вала йиш хиларах дола Ленина хьалхехьа а денз гуш хиннар. Цо яьхад, вай хана ший лоIаме а болаш дIаэтта мохк, из экономически дегIабара боарам моллагIа бале а, социализма новкъа бала йиш а я, доттагIал долча социалистически мехкаша хьал а лоацаш, толамца керда вахар дилла а йиш я.

ДIахо Л. И. Брежнева доккха торжественни ди хиларах тарра белгалдаьккхар, Монгольски Халкъа Республиканеи Советски Социалистически Республикай Союзаи юкъе доттагIал, вIаши цхьана къахьегар, вIаши новкъостал дар хиларах долча договора кулгаш яздар. Цу документа тIа, аьлар цо, хьахилар вай халкъий вежарий доттагIлени уж кхотадалареи идея дIахо дегIайоагIилга, цхьана дIахьалхашка даха, вIаши уллув а этта социализмаи машареи новкъа даха кийча хилар.

Вай тахана кулгаш яздаьча договоро чIоагIъю, аьлар Л. И. Брежнева, дIадахача шерашка советско-монгольски отношенеш дегIаахара результаташ. Цо хьаелл цу отношеней исторе чухь керда этап, вай халкъий доттагIал дIахо тоададара эша чIоагIа база а я из. Шеквувла везац из лоархIамера документ советскии монгольскии халкъаша, кхыча социалистически мехкий халкъаша раьза хинна тIаэцаргхиларах. Цо дикадар дергда вай юкъарча гIулакха.

45 шу да вай халкъаш, вай парте социализм бахьан долаш цхьана лоаттабеча къовсаме чIоагIденнача доттагIлен айххача бувзамца ювзаенна йола. Советскии монгольскии доттагIлен сий дола истори да. Из хьадолалуча лаьттаб вай халкъашта эггара дукхагIа безаш бола нах — В. И. Ленини Д. Сухэ-Батори. Советско-монгольски доттагIал вай халкъашта исторически карагIдаьнна хIама да. Дукхача сий долча гIулакхашпа чIоагIдаь да из.

Вай мехкашта юкъе дIаэйттад вахара дерригa оагIонаш чулоаца шерреи беркатеи цхьана къахьегара гIулакхаш. Мехка гIолла го боаккхаш тхо долча хана, монгольски новкъосташа тхога йоахар: ер я Советски Союза новкъосталца хьалъяь Шарын-Гольски кIора карьер, ераш я советски гIишлошъераша дакъа а лоацаш Улан-Баторе хьалъяь автоматически маькха завод, мельнични комбинат. ДегIайоагIача Дархане тхона бIаргабайра эзараш бола советски нах а санна, Чехословакера, Польшера баьхкача специалисташа цар монголашца цхьана къахьегаш. Москвеи, Ленинградеи, Новосибирскеи, Иркутскеи дийшача монгольски специалисташца вIашагIкхийтта хилар тхо. ХIанз Советски Союзе дешаш ва шиъи ахи эзар монгольски зIамига саги йоIи. Дуккха бола шун болхлой советски гIишлошъечеи промышленни предприятешкеи производственни практике хилар. Иштта долча новкъосталах шоай интернациональни декхар кхоачашдар лерхI советски наха. Ший аргIана Советски Союзо лакха мах бу вай мехкаша цхьана къахьегара юкъе Монголе лоацача дакъа. Шугара тхога кхоач тха халкъа боахам дегIабоалабара хиланза даргдоаца дукха дола чIоагIа мах бола товараш.

ДIахо Л. И. Брежнева дувц коммунизм хьалъеш тоаллача советски халкъах.

1965 шера йистеялар, йоах цо, тха семилетка. Оаха хIанз а яьац цун ерригa итогаш, бакъда, уж дика хилар хIанззе а гуш да. Промышленни производства юкъара объем 7 шера 84 процент лакхъеннай планах 80 процент мара ца хиннача метта. Советски халкъо сий долаш къахьийгар цу ворхI шера. Пхи эзари ах эзари совгIа промышленни предприяти хьалъяьй. Образно аьлча из да производства боарамга диллача 1958 шера хиннача Советски Союза нийсса йола кхы цхьаькха а сийлахь-йоккха индустриальни паччахьалкхе хьахилар. Л. И. Брежнева аьлар, дерригa советски халкъ Iалаьмате чIоагIа кийчлуш да КПСС XXIII-ча съездага.

ДIахо цо дийцар дунен халкъашта юкъера хьали Советски Союза арахьара политикеи. Советски Союза арахьарча политика чулоацам хила а хиннай, йолаш а я, хург а я социализма дунен система чIоагIъяра еш йола йоакхо, кортамукъали социальни прогресси бахьан лоаттабеча къовсаме халкъаш хьаллацар, машара тIехьа, дунен кердача тIема кхерама духьал лоаттабу къовсам ба, аьлар КПСС ЦК Хьалхарча секретара.

Советски Союзо, социализма кхыча мехкаша хьинаре лелаю машар беза арахьара политика аьнна белгалдаьккхар Л. И. Брежнева, империалистически агрессораш гучабоалхаш, тIема кхерама духьал дерригa машар беза низаш оарцагIдоахаш гIулакхаш ду, кхоккам мелбеи тIема кхуврчаш дIадахеи, дунен халкъашта юкъе къовсаме латта проблемаш переговорий наькъаца къоастае гIерт.

Машаре дахилга хургьяц, аьлар дIахо Л. И. Брежнева, нагахьа санна из доха де гIертачоа духьал, империалистически агресси е гIерташ долча моллагIча хIаманнеи кхыча паччахьалкхений а халкъий а гIулакхашта юкъе лелхареи духьал къовсам ца лоаттабой.

Цунца дувзаденна КПСС ЦК Хьалхарча секретара чIоагIа хьарцийр Вьетнама халкъа духьалара агресси.

Вьетнамаца Советски Союза юкъара доазув доацашехь, из гаьна йоллашехь, аьлар цо, тха мехко тIа-тIа дукхагIа новкъостал ду Вьетнама Демократически Республикана цо американски агресси юхатохача. Цу новкъостало чулоац оаха вIаши леладеча гIулакхий дерригa оагIонаш — тIема, политически, экономически. Оаха цахаддаш бувзам а лоаттабу, контакташ а лелаю Вьетнама къахьегамхой Партеи Вьетнама Демократически Республикаи кулгалхошца. Дукха ха йоацаш оаха юха а дийцар вежарашха долча мехкара хьал, къовсам лоаттабеча вьетнамски халкъа цун обороноспособность чIоагIъечеи экономика дегIайоалаечеи дIахо а новкъостал дара практически гIулакхаш дергдолаш барт а бир.

Тха берригача мехка къахьегамхоша Вьетнаме США империализма лоаттаеча агрессена духьалара митингаши демонстрацеши ю.

КПСС ЦК Хьалхарча секретара аьлар, вьетнамски халкъа кортамукъале езара лоIам бохабе гIертташ США-с леладер чакхдаргдоаца гIулакх да. Цо иштта дийцар Азерча кхыча событеех а Индонезе прогрессивни низашта дIахо а тIакхувш хилари, хIаьта Къулбехьен-Малхбоален Азера тIемаш Лаосагеи Камбоджагеи доалаш шерлуш хилари белгала а доаккхаш. Империализм гIерт кортамукъален болама барт бохабе, хIара мехка чура реакци сихье. Из тийшача балха тактика я. Нагахьа санна цунна йоагIача бесса хIама ца тохе, халкъий кортамукъален къовсама, берригача революционни болама цIенхаштта зе дергда.

Цу дерригане цIаьхка а цIаьхка а дувц аьлар Л. И. Брежнева, дерригача дунен коммунистий барт, дерригача революционни кортамукъален низий барт, дунен дерригача прогрессивни низий барт чIоагIбе безаш хиларах.

Европера хьал дувцаш Л. И. Брежнева аьлар: халкъашта дагадоагIа иштта миллионаш бола нах боабаь дунен ши тIом германски милитаризмо хьоабаь хилар. Малхбузен Германерча реваншистски гIулакхашта духьал къовсам лоаттабе кийча да уж. Советски Союзои, кхыча социалистически мехкашеи къаьгга а лоразагIа яргIоаца а позици лелаю: ФРГ-га цхьаккха тайпа ядерни герз ца далар. Малхбузерча Германе милитаристаш ядерни герза тIакхача йиш йола моттиг айхха дIакъайла хила еза. Из дIадех берригъюкъарча машареи дерригa халкъаш кхерамах лорадалареи хьашташа а.

КПСС ЦК хьалхарча секретара аьлар.

ДоттагIлен Монголе даьхка ший Халкъа-революционни партена гонахьа, Ю. Цеденбал керте латтача цун Центральни Комитета гонахьа кхотаденна долча шун халкъо даьха толамаш довза йиш хиларо гIадйигай тха делегаци.

Советски делегаци укх деношка Монгольски Халкъа Республика партеи правительстваи кулгалхошца вIашагIкхеташ хиларои даьча къамаьлашеи юха а чIоагIдир дунен халкъашта юкъерча хьала, дунен коммунистически болама, социализм хьалъяра, империализмана духьал цхьана лоаттабеча къовсама дешай хьакъера вай уйлаш йиза цаIаш хилар. Цо кхы цIаьхка а бакъду советско-монгольски доттагIал йохаргйоаца лард йолаш хилар.

Кхы тIа а чIоагIлуча монгольскии советскии халкъий вежарий доттагIлен дог тохадолийта къаьгга йола демонстраци а хинна дIаэттар митинг.

Районни партийни конференцешкара

КЕРТТЕРА ТЕРКАМ — ЭКОНОМИКА ДЕШАШТА

Дуккхача хана тӀехьаюсаш йола районаш хьоаьлча эггара хьалха цӀи йоаккхаш яр Наьсарен район. ТӀехьарча шерашка хувцалуш латт укхазара гӀулакхаш. Къаьстта холуш да из КПСС ЦК мартовски сентябрьски Пленумаш хинначул тӀехьагӀа. Партийни организацеш а беррига къахьегамхой а чӀоагӀа оарцагӀбаларах дикка дегӀаенай района экономика.

Ханал хьалха кхоачашъяьй района промышленни предприятеша 1965 шера продукци арахецара план. ТӀеххоачашъяьй района пачхаьалкхенга юртбоахама продукци йохкара валанеш. Дийбад хьайбаш, лакхъеннай цар продуктивность, дикагӀа хул дӀайийна культураш.

Цхьабакъда, докладчико а пренеех къамаьлаш даьча делегаташа а белгалдоахар хӀанзалца шоаш даьр промышленни а юртбоахама а производство дӀахо сихха дегӀайоалаяра де деварий юхьиг мара ца хилар. Цхьайолча промышленни предприятейи совхозийи балхаца хӀанз а доккхий кхоачамбоацараш да, йоахар цар, уж дӀададахара а дӀахо экономика дегӀайоалаяра а къахьегамхой оарцагӀбаха безараш коммунисташ ба.

Юрта боахаме латта гӀулакхаш лувцаш къамаьлаш дир райисполкома председатела нов. Кодзоева, «Экажевский» совхоза директора нов. Цечоева, районни управлене начальника нов. Льянова, «Назрановский» совхоза директора нов. Куриева, «Октября 40 шу» яхача совхоза партийни организаце секретара нов. Цурова, халкъа тӀахьожама комитета председатела нов. Арапиева.

Юрта боахам дегӀабоалабеча района цхьадола толамаш даьхадале а, йоахар цар, доккхий кхоачамбоацараш да совхозий балхаца. Цхьаккха а тайпа продукци яккхара план кхоачашъяьяц соахка. Планах лаьрхӀачул кӀезигагӀа чуденад кӀа, хьажкӀаш, шекара свекла. 90 процент мара кхоачашъяьяц шура яккхара план, дулх даккхара — 76 процент, тха — 82. Дулха дӀатела доахан гӀийла хиларах доккхий зенаш хул боахамашта. Дукха доахан Ӏаьхара дус, дов, хьайбай продуктивность лоха я.

МалагӀа бахьан да уж доккхий кхоачамбоацараш района совхозашка хилара? Цун керттера бахьан да лаьтта леладара культура лоха хилар, хьайбай боахам зооветеринарни Ӏилмо яххача тайпара ца лелабар.

Вай лаьтташ дика да, йоахар ораторашa, моллагӀа дӀайийна хӀама хулаш да уж. Цхьабакъда, района боахамаша цхьайола культураш ханнахьа дӀаец, лаьтта лерттӀа кийчлац, хьаьндац, кхоачамболлаш зяьбь ахац. Цудухьа лоха хул хьувкъам.

Иштта латт гӀулакхаш цхьайолча фермашка. Хьайбашта кхоачамболлаш доакъар Ӏалашдац, уж лерттӀа кхабац, кхы эша гӀулакх дац.

Совхозашка болх ледара хилара керттерча бахьанех цаӀ да хьалха латтарий опыт дӀа ца йовзийтар, из производствана юкъе ца яхьар. Дукха ба районе кӀа, хьажкӀаш, шекара свекла кхееча, хьайбаш леладеча доккха толамаш даьха а наха дӀахьеха дукха дика хӀамаш ховш а бола нах. 22 саг ва районе духхьал дика болх барах пачхаьалкхен совгӀаташ денна. Цу наьха опыт дӀайовзийтача, из балха юкъейихьача доккха беркат даргдар.

Хьайбай продукцега дӀабода мах лакха ба районерча совхозий дукхагӀа йолча фермашка. Кхыметтел 1965 шу зе ца деш чакхдоаккхача «Октября 40 шу» яхача совхозе а дукха мах дӀабода цунга. Хьайбай продукцега дӀабода мах дикка лохлургбар фермашта механизаци йоре. «Экажевский» совхоза Ӏаьлий-Юртарча фермана механизаци е болабенаб соахка, амма юртбоахама министерстваи «Сельхозтехникаи» бехка геттара эсала лел из болх.

«Электроинструмент» яхача завода коллективо дика чакхдаьккхал 1965 шу, аьлар цу завода фрезеровщика нов. Дахкильгова. Шера план 101 процент кхоачашъяьй цо, райкомеи райисполкомеи карара кара тела ЦӀе байракх тха заводага я.

Къаьстта дог гӀоздоаккхаш да коллектива къахьегамцара гӀулакхаш хувцадалар. Цхьан хана во яр тха къахьегама дисциплина. ТӀеххьарча хана кӀезига хул тха бехказло йоацаш нах балха тӀера бувлаш а балха хьабахка тӀехьабусаш а моттигаш. Дикка нах ба заводе коммунистически къахьегама болама юкъе баха, дукха ха йоацаш 17 сага еннай заводе коммунистически къахьегама ударник яха цӀи.

ЧӀоагӀа оарцагӀъяьннай коллектив продукце дикал лакхъяра. Дунен тӀа дикагӀа йолча стандарташка кхоачаергья оаха тхоай продукци.

Болхлой бытови хьалаш тоадарах дувц оратора. Заводе хьаккхьчай, йоах цо, Ставропольски газ, амма болхлой квартирашка яц из. Бакъахьа дар завода болхлошта а поселке бахача кхыча болхлошта а газ хилийтача. Душевой хила езаш я заводе. Цхьабакъда гӀишлошъерий бехка из хӀанз а йолаш яц. Балхара баьлча лувча а ца лувчаш чуух болхлой. Уж дешаш кхоачашдеча тхоашта новкъостал дар дех оаха райкомагара.

Кагирхошта юкъера болх тоабарах дийцар ВЛКСМ райкома шоллагӀча секретара нов. Арапиева. Комсомольцашеи кагирхошеи, йоах цо, хьинаре дакъа лоац материальни рузкъа хьадеча. 1965 шера 18 кагирхой звено яр совхозашка болх беш. 5391 гектар лаьтта дар цар лелаеш. Царех дукхагӀбараша дикка хьувкъайир хьажкӀаш, шекара свекла, кхыйола культураш. Укх шера а иштта къахьегаргдолаш ба кагирхой.

Балхара мукъа баьннача хана культурно салаӀа а безам ба кагирхой. Цар дакъа лоац спортаца, физкультураца. Цу гӀулакха эша хьалаш-м дац тха (цхьанна а совхозе, предприяте, района центре яц спортивни майда), хӀаьта а спорт дукха еза кагирхошта. Цул совгӀа, культурно-массови мероприятеш чакхйоах цар, сайренаш ю, самодеятельни кружокашка дакъа лоац.

Комсомольцаша, йоах оратора, болх дикагӀа бергбар нагахьа санна партийни организацеша цар болх тоабара лерттӀа теркам тӀабохийташ хилча. Цхьайолча партийни организацей кулгалхоша теркал а бац комсомольцаш, царех балха вар малав, дешаш вар малав хьажац, цар са миштa лоӀ хац. Бакъахьа дар юххьанцарча партийни организацеша комсомольцашка дикагӀа бӀарглокхаре.

Районни больнина керттерча лора Амархаджиевеи райпо председатела Шадиевеи дийцар совхозий а промышленни предприятей а болхлойи специалистийи бытови хьалаш тоадарах. Цхьайолча юрташка банеш яц, хӀаьта цхьацанахьа яраш а болх беш яц. Яь а яьнна болх ца беш латт бани Экажкъонгий-Юрта, болх беш яц Долакха-Юртара бани а. «Электроинструмент» яхача завода хьатӀаенай газ, амма завода болхлой а поселке бахача кхыча наьха а квартирашка газ яц.

Дика лоархӀам болаш йоккха больница я районе, цхьабакъда, цун здани къаьна я, наха дарба дара эша хьалаш дац цига. Район дегӀайоагӀа, йоккха промышленни район хулаш латт Наьсарех, цунга хьежжа хьаде деза медицински учрежденешта эша хьалаш а, йоах оратора.

Районера правопорядок чӀоагӀъярахи зуламаш соцадарахи дийцар милице районни отделене начальника нов. Недвиган КГБ уполномоченне нов. Жеребенкоси. 1964 шерачул дикка кӀезигагӀа да вай районе зуламаши харцахьара гӀулакхаши, йоах ораторашa, цхьабакъда во гӀулакхаш цӀенденна дӀадаьнадац вайна юкъера. ХӀанз а болаш ба болх а ца беш навха чотах баха гӀертараш, хӀамаш лечкъаераш, харцахьа лелараш, зуламаш дераш. Цу гӀулакхашца къовсам лоаттабе безараш административни органаш я, цхьабакъда, царга шоашка из болх булургбац, царна общественностагара гӀо ца хуле. Тоабе беза дружинай болх, чӀоагӀъе еза новкъостий судаш, шерра боаржабе беза бахача наха юкъе, къаьстта кагирхошта юкъе хлетама болх.

Конференце къамаьл дир Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрий Совета председатела нов. М. Г. Гайрбекова.

Керда райком, ревизионни комисси, областной партийни организаце XI конференце бахийта делегаташ хержар конференце.

Района хьалхарча пленуме райкома секретаралла хержар новкъостий С. З. Цолоев, И. С. Угапов, А. Тутаев.

М. ГАДИЕВ.

КЕРДАЧА КОТАЛОНАШКА

Дувца дукха долаш бар XXVII-ча Сунженски партийни конференце гулбенна делегаташ. ДӀададахача шера района партийни организаце хьалхленца юртбоахама къахьегамхоша республике эггара хьалха кхоачашъяьй пачхаьалкхенга ялат, баьца дараш, коартолаш йохкара план. Иштта тӀеххоачашъяьй хьайбай продукташ йохкара план а. Фуд цу толамий керттера бахьан? Конференце отчетни доклад яьча хьалхарча секретара нов. Варлашкина укх масалца дьшхар из бахьан.

Дуккхача хана дена тӀехьаюсаш хьайоагӀар «Красная Армия» яха колхоз. ДӀададахача шера колхоза кулгалде оттабир дика специалисташ, лоархӀамегӀарча участкашка хьожабир коммунисташ. Партийни организаце беррига колхозхой оарцагӀбаьхар чурча торонех пайда эцара, лаьттан культура лакхъяра, агротехника бокъонаш лораяра. ТӀаккха хувцаделар сурт а. Семилетка тӀеххьара шу районе дикагӀа хьокхамаш долаш чакхдаьккхар колхозо.

Цу тайппара партийни организаце кулгалхоша болх кхетамца вӀаштӀехьбаьккхача моттигашка толамца чакхлаьлар дӀадаха шу массанахьа а.

Цхьабакъда, колхозашка долаш да кхоачамбоацараш а. 11 колхозах пхенне мара кхоачашъяьяц шура кийчъяра план, хӀаьта тха — шинне, фуаш — кхаь колхозо. Къаьстта во латт хьайбай продукташ кийчъяра план «Путь к коммунизму» яхача, Кировеи Ленинеи цӀерахча колхозашка. Районе эсала латт хьайбай фермашта механизаци елга. Колхозий специалисташа лерттӀа йоакхо яц доакъарий база кийчъяра. Колхозашка во терко ю хьайбаш дебадара. ДукхагӀа теркам тӀабахийта беза колхозхошта агротехнически дешар хьехара, лаьтташка хий диллара, бӀаьстанна кийчо яра.

Района экономике йоккха моттиг дӀалоац промышленни предприятеша, транспортеи гӀишлонийи организацеша. Нов. Варлашкина белгалдаьккхар дукхагӀа йолча промышленни предприятеша болх дика беш хилар. Къаьстта доккхий толамаш даьхад Карабулака мехкдаьттахоша. Цхьабакъда, йолаш я план кхоачаш ца еш йола предприятеш а. Царех я Сунженски леспромхоз, ремстройуправлени, газобензинови завод.

Нов. Варлашкина дийцар транспорте, гӀишлошкара, иштта кхыча организацешкара кхоачамбоацараш, белгалдаьхар кердача шера болх тоабара кулгалхошта, партийни организацешта хьалхашка латта декхараш.

Йоккха моттиг дӀалаьцар доклада тӀа идеологически балхо.

Докладчико кӀоаргга доашхаш дийцар партийно-организационни балха дешаш.

Нов. Варлашкина ший доклад чакхйоалаш белгалдаьхар кердача шера хьалхашка латта декхараш. Беррига низ тӀабахийта къахьега деза КПСС XXIII съезда къахьегама совгӀаташца накъа дахара йоах цо.

Доклад яьнначул тӀехьагӀа эггара хьалха трибуна тӀа яьлар Кирова цӀерахча колхоза хьаккхий товарни ферма заведующи нов. Шевлякова. Цо доккхал а деш дийцар дӀададахача шера колхозашта карагӀдийннараш. Цхьабакъда, боахаме долаш да кхоачамбоацараш а. Царца цахаддаш къовсам лоаттабу.

— Цу хьакъехьа, — аьлар цо, — боккха болх бу аз кулгалдеча халкъа тӀахьожама группа. Масала, тха колхозе чӀоагӀа ледара латтар учет. Халкъа контролераша из гӀулакх кӀоаргга техкар. Учет хӀанз дика лелаю.

Дукха ха яц «Сунжанефта» НПУ мехкдаьттахоша пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра республика беррига къахьегамхой тӀахьехаш кхайкарал даь. Сунженски мехкдаьттахоша тӀагӀерта къахьег кердача шера тӀайийца декхараш ханал хьалха кхоачашдара. Дика къахьийгад цар дӀададахача шера а. Цу хьакъехьа къамаьл дир «Сунжанефта» НПУ парткома секретара нов. Круглова. ВорхӀ шера 36 процент дегӀаенай къахьегама овсарле, 1,5 миллион сом пачхаьалкхен ахча ходаьд. «Сунжанефта» НПУ еррига коллектив къовсам лоаттабеш я коммунистически къахьегама цӀи яккхара. ХӀанзле из сийлен цӀи яьккхай 21 бригадо, кхаь цехо.

Нов. Круглова иштта белгалдаьккхар управлене балха юкъера кхоачамбоацараш. ХӀанз а зенаш хулийт скважинаш болх бе йолайолийташ. Дукха моттигаш нийслу бурув деттача авареш еш.

Нов. Круглова иштта белгалдаьккхар парте райкомо сов дукха заседанеш, совещанеш еш хилар.

Дуккхача делегаташа белгалдаьхар дӀахо цӀенхаштта терко е езаш дола гӀулакхаш.

— Къаьстта тоаде деза планаш увттаяра гӀулакх, — аьлар «Победа» яхача колхоза председатела нов. Емельянова. ХӀара колхозе мел лаьтта да а хьеже увттаяц ялат кийчдара планаш.

Ассиновски консервни завода партийни организаце секретара нов. Ли дукха дешаш уввтадир завода болх тоабара хьакъехьа.

Ленина цӀерахча колхоза парткома секретара нов. Махашева чӀоагӀа критика йир производственни управленена. ВӀалла новкъостал дац управлене экономически болх вӀаштӀехьбаккхара, хозрасчет балха юкъе кхахьара.

— Тха колхозе ледара латт ветеринарни болх, — аьлар XX-ча партсъезда цӀерахча колхоза парткома секретара нов. Ильинова. — Из тоабара тхона производственни управленегара новкъостал эш. Бакъда, из гуш-м дац. Колхозе тайп-тайпарча лазарех Ӏаьсий дов. Лазараш ца хилийтара а деш новкъостал дац управлене.

Лоаман даьгӀенех пайда эцара дош оттадир XIX-ча партсъезда цӀерахча колхоза керттерча зоотехника нов. Чернова.

Трибуна тӀа йоалл района халкъа тӀахьожама комитета председатель нов. Чеснокова. Беррига низ тӀабахийта болх беш ба, — аьлар цо, — района халкъа контролераш. Цар цӀенхаштта къовсам лоаттабу кхоачамбоацарашца, белгалдоах уж дӀадахара наькъаш. ДӀададахача шера дукха рейдаш яьй тайп-тайпарча боахамашка. Масала, Ленина цӀерахча колхозе геттара во латтар техниках пайда эцара гӀулакх. Гучадаьнна цӀенхаштара кхоачамбоацараш дийцар колхозахой юкъарча собране. Дукха ха ялалехьа тоабелар болх.

«Красная Армия» яхача колхозерча контролераша хӀанз лаьрхӀад бӀаьстанна кийчо яра балха цахаддаш тӀахьожам лоаттабе.

Юртбоахама района производственни управлене начальника нов. Бачманова ше къамаьл деш кӀоаргга дийцар ворхӀ шера района юртбоахам дегӀабарах. Цо иштта белгалдаьхар хӀанз колхозий балха юкъе дола кхоачамбоацараш а. Эггара хьалхагӀа теркам тӀабахийта беза доакъарий база шеръяра.

Районе 600 совгӀа трактор я. Бакъда, царех бизза пайда эцац. Баьсса никъ байт трактороашка. Масала, доагор чудотта кхашкара массехк километр гаьна аха езаш хул трактораш. Геттара во пайда эц моттигерча удобренеех. Эсала кийчду дӀаде фу.

Бурув деттараш материально-технически во Ӏалашбеш хилар белгалдаьккхар Карабулакски бурув деттача контора воккхагӀча инженера нов. Афанасенкос.

ВЛКСМ райкома секретара нов. Потапова аьлар, цхьайолча партийни организацеша, комсомольски организацеша геттара эсала кулгалду. Из ла мегаргдац. Партийни кулгалдарах латт комсомола низ.

Пренеех иштта къамаьлаш дир ялат дӀайийдеча пункта партийни организаце секретара нов. Тангиева, Сунженски леспромхоза директора нов. Цынкалова, «Сунженский» совхоза директора нов. Мальсагова, «Красная Армия» яхача колхоза председатела нов. Ясинецкаяс, XX-ча партсъезда цӀерахча колхоза Ӏаьсий леладеш йолча нов. Черкасовас.

Конференце къамаьл дир КПСС обкома бюро члена, облсовпрофа председатела нов. Сидельникова.

Керда хержача парте райкома Пленум хилар. Секретаралла хержар В. В. Варлашкин, Б. О. Гайсанов, В. Г. Карташев.

А. АБУКАРОВ.

КОММУНИСТАША КХОАЧАМ БОАЦАРАШ ГУЧАДОАХ

Заводской районах доагӀаш а нийса а оал заводийи индустреи гӀишлошъяра район я аьле. Укхаза я республика эггара йоккхагӀа йола мехкдаьтта чакхдоахен химически предприятеш, йоккхий гӀишлош ю организацеш. Доккхий толамаш даьхад цар коллективаша семилетка шерашка. Производства объем семилетка шерашка шозза айеннай районе, хӀаьта арахеца продукци: мехкдаьтта чакхдоахача промышленносте цкъан ахаззеи, химически — шозза. Болхлоша, беррига района къахьегамхоша шоай низ а хьинар а ца кходеш къахьегар бахьан долаш ханал хьалха — 24 ноябре — кхоачашъяьй семилетка план, планал совгӀа декхарех 45 миллион сома продукци яла езача 46,6 миллион еннай. Продукцега дӀадодар лохдарах кходаь пачхаьалкхен рузкъа 30 миллион сома маьха да. Дикка айеннай къахьегама овсарле а.

Къаьстта толамаш даьхад района къахьегамхоша семилетка тӀеххьарча шера. Шера план 28 декабре кхоачашйир, тӀайийца социалистически декхараш толамца кхоачашдир Грозненски крекинг-завода, Грозненскии Новогрозненскии мехкдаьтта чакхдоахача заводаша, производственни товарни контора, слюдяной фабрика, Центральни ремонтно-механически завода коллективаша. КПСС ЦК сентябрьски Пленума решенеш кхоачашъеш шоай болх дика тоабаьб гӀишлошъеча организацеша, гӀишлошъеча индустре предприятеша. Доккхий толамаш даьхад «Грозэнерго» яхача управлене теплоэлектроцентралий коллективаша. Арахийца продукци 18 миллион сома маьха я. Геттара дика къахьийгад № 3 йолча ТЭЦа, № 1 йолча ТЭЦа коллективаша. 300 километр совгӀа я цар дӀададахача шера ехка электропередачай линеш. Уж доккхий толамаш даха вӀаштӀехьдаьннад предприятей коллективаша хьинар ца кходеш къахьегарах, парте районни комитета, юххьанцарча партийни организацеша шоай организаторски болх дика вӀаштӀехьбаккхарах.

Даьха толамаши балха юкъе нийслу кхоачамбоацараши дийцар, хӀаьта дӀахо де дезараш белгалдаьхар заводской района XXIX партийни конференце отчетни доклад еш парте райкома хьалхарча секретара нов. Ляпинас.

Предприятейи гӀишлой организацейи балха юкъера доккхий кхоачамбоацараш белгалдоахаш уж дӀададахара наькъаш белгалдеш оттаяь яр доклад. Промышленносте, гӀишлошъяра, транспорта болх лерттӀа тоабе вӀаштӀехьдаргдацар нагахьа санна организационно-партийни болх лелабаь ца хилча. ДукхагӀа дола дешаш кӀоаргга а оперативно а кхоачашду райкома а юххьанцарча партийни организацеша а.

Боккха болх баьб парте райкомо а юххьанцарча партийни организацеша а парте мугӀараш дегӀадоаладеш. Отчетни хана КПСС члeналла хьаийцав 1036 саг, парте кандидаталла — 914 саг.

Промышленни предприятей болх кхетамца вӀаштӀехьбаккхара, наьха творчески хьинар айдара боккха лоархӀам болаш да марксистско-ленински кхетам лакхбар, уж коммунистически кхетамца хьалкхебар. Цудухьа парте райкомо а юххьанцарча партийни организацеша а массаза терко ю политически дешара система. Къахьегамхошта юкъе дӀахьоча политически балхен массови пропагандаи тайп-тайпарча формаех пайда эц укхаза: кӀирандийнахьарча дешарех, диспутех, кхычарех. Бакъда, кӀезига дац промышленни предприятейи гӀишлошъеча организацейи балха юкъе кхоачамбоацараш. Соахка валови продукци арахецара план кхоачашъяьяц района кхаь промышленни предприяте. Уж я Грозненски химически комбинат, Грозненски нефтемаслозавод, мебельни фабрика. План кхоачаш ца яр бахьан долаш цу предприятеша ен наяц 1,6 миллион сома маьха продукци.

Дуккхача предприятешка кӀезига терко ю экономически дешашта. Района цхьайолча юххьанцарча партийни организацеша, предприятей дирекцеша лоадам болаш къовсам лоаттабац къахьегама овсарле айяра, арахецача продукце дикал лакхъяра, сырьеи материалаши кхояра. Цхьайолча предприятешка станочный парках пайда эцара коэффициент геттара лоха я. Технологически установкашка капитальни ремонт яра ханаш тӀехьайоах.

«Грознефтехимзаводы» яхача объединене мехкдаьтта чакхдоахача заводашка дукха моттигаш нийслу мехкдаьттен мехкдаьтта продукташи йоаеш, из бахьан долаш Шолж а фо а бӀехлу.

«Грозэнерго» яхача управлене предприятеша лерттӀа йоакхо яц доагорга дӀадодар лохдара, лакха яц автоматически установкех пайда эцара коэффициент.

ДӀахо докладчика дувц гӀишлошъерий организацей балхах. Цар балха юкъе дукха да цӀенашттара кхоачамбоацараш. Дуккхача партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша, боахама кулгалхоша машар лоаттабу воча балхаца, план кхоачаш ца ярца.

Доклада тӀа йоккха моттиг дӀалоац уж кхоачамбоацараш дӀадахара наькъаша. Уж ца хилийтара шоай беррига низ тӀабахийта беза юххьанцарча партийни организацеша. ЧӀоагӀъе еза производственни дисциплина, из телхаерашца цахаддаш къовсам лоаттабе беза.

Ший доклад чакхйоаллаш нов. Ляпинас белгалдоах пятилетка хьалхарча шера кхоачашде деза декхараш. Парте райкома а юххьанцарча партийни организацеша а къаьстта теркам тӀабахийта беза КПСС XXIII съезда къахьегама толамашца накъадахара, къахьегамхой КПСС сентябрьски Пленума решенеш кхоачашъяра оарцагӀбаха беза.

Пренеех эггара хьалха къамаьл даьча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода парткома секретара нов. Атарукова белгалдоахар коллективо даьха толамаш. ДӀададахача шера план завода коллективо кхоачашъяьй 103 процент, къахьегама овсарле лакхъеннай 5 процент. Уж толамаш дахара бахьан да парткомо даим производстве коммунистий лоархӀам айбеш хилар, массайолча участкашка коммунисташа балха хьалхле лелаяр. Коммунисташта юкъе ба гӀорбаьнна бола технологаш Астахова, Болдинова, Кологин, Солнышкин, иштта дукха кхыбараш. Бакъда, аьлар оратора, — даьха толамаш доккхагӀа хургдар, нагахьа санна предприяте производственни дисциплина лакха хилча. Дукха моттигаш нийслу прогулаш еш, малараш мелаш. Уж зуламера гӀулакхаш балха юкъера дӀададахара тхоай беррига низ тӀабахийтаб оаха.

Трибуна тӀа воалл «Грознефтехимстрой» треста управляющи нов. Лиховол. Цо дийцар семилетка шерашка треста управленей коллективашта карагӀдийннараш. Грозненски химкомбинате, крекинг-заводе, нефтемаслозаводе хьалъяьй чӀоагӀа лоархӀамера объекташ. Къахьегама овсарле лакхъеннай 10 процентага дӀакхоачаш. Геттара дика къахьийгад № 6 йолча СМУ, № 7 йолча СМУ коллективаша. Бедалаи материалаи кхом беш дукха материалаш кхояьй цар. «Тха треста коллективаш, — аьлар нов. Лиховола, — дог гӀоздаьнна накъа йолх XXIII съезда сийна. Доккхий социалистически декхараш тӀайийцад гӀишлошъеча организацей коллективаша цу денна сийленца накъа бахара. ДӀахо оратора белгалдаьхар долаш дола гӀалаташ. Керттердараш да проектно-сметни документаци эсала хилар, тоъал яц транспорт, хала балхаш хӀанз а механизаци янза да. Уж кхоачамбоацараш дӀадахара йола предложенеш йоалаяр цо.

Укх шера, — аьлар «Грознефтехимзаводы» яхача объединене управляюще нов. Пальчикова КПСС ЦК сентябрьски Пленума белгалъяьхача промышленноста кулгалдара кердача формашка йоал объединене заводаш. ХӀара предприяти рентабельни хила еза. Дукха теркам тӀабахийта беза производства эффективность лакхъяра, экономически стимулироване дешашта.

Конференце иштта къамаьлаш дир «Грозэнерго» яхача объединене начальника Лихачева, № 1 йолча кирпишкий завода цеха начальника Никитенко, Грозненски химически комбината директора Шилова.

Конференце къамаьл дир цун балха юкъе дакъа лоацаш хиннача КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара Сипельникова.

Парте райкома хьалхарча пленуме КПСС райкома секретаралла хержар Ляпина, Осипенко, Оздоев.

А. МУСТАФАЕВ.

1966 ШЕРА ЙОЛЧА НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АВТОНОМНИ СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН БЮДЖЕТАХ ДОЛА

НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АВТОНОМНИ СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА

ЗАКОН

Нохч-ГӀалгӀай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето сацам бу:

Статья 1. Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрий Совето тӀаена 1966 шера йола Нохч-ГӀалгӀай Автономни Советски Социалистически Республика Паччахьалкхен бюджет доходашта а расходашта а 78.136 эзар сом а долаш чӀоагӀйойла.

Статья 2. 1966 шера йолча Нохч-ГӀалгӀай АССР Паччахьалкхен бюджетера паччахьалкхени кооперативни предприятешкареи организацешкареи хьатӀайоагӀа доходаш — оборота тӀара налог, пайда тӀара хьачутела ахчаш, подоходни налог, социалистически боахамгара йоагӀа кхыйола доходаш — ерригаш а дӀалаьрхӀача 66374 эзар сом оттайойла.

Статья 3. 1966 шера йолча Нохч-ГӀалгӀай АССР Паччахьалкхен бюджетера халкъа боахама финансировани ярга — промышленность, юрта боахам, наькъий боахам, чуӀеча цӀеной-коммунальни боахам, бувзам, халкъа боахама кхыдола доакъош дӀахо дегӀакхувларга йолха расходаш ерригаш а дӀалаьрхӀача 13.456 эзар сом оттайойла.

Статья 4. 1966 шера йолча Нохч-ГӀалгӀай АССР Паччахьалкхен бюджетера социально-культурни гӀулакхашта — массане а цхьана дешача школашта, юкъерча специальни дешара заведенешта, Ӏилма-тохкама учрежденешта, библиотекашта, клубашта, театрашта, кепа йоазонна, просвещенеи культураи кхыдолча гӀулакхашта, больницешта, берий ясленшта, санаторешта, уналцӀено лораяреи физически культураи кхыйолча учрежденешта финансировани ярга; пенсештеи пособештеи хьожаду деррига ахча 61.680 эзар сом оттадолда.

Статья 5. 1966 шера йолча Нохч-ГӀалгӀай АССР Паччахьалкхен бюджетера паччахьалкхен управлене органаш лелаярга дохийта ахча 2.595 эзар сом оттадолда.

Статья 6. 1966 шера йолча Нохч-ГӀалгӀай АССР республикански бюджетерча доходаштеи расходаштеи 39.147 эзар сом а 1967 шера 1-гӀа январь тӀакхоачаш гуччахьа дола кассера оборотни ахча 1220 эзар сом а чӀоагӀдолда.

Статья 7. Районийи городийи 1966 шерара бюджеташ доходаштеи расходаштеи деррига а дӀалаьрхӀача 54.308 эзар сом а 1967 шера 1-гӀа январь тӀакхоачаш гуччахьа дола цу бюджетий кассера оборотни ахча 2.280 эзар сом а оттадолда, цу даькъе:

Районаши городаши	1966 шерара бюджетий расходаши доходаши	1967 шера 1-гӀа январь тӀакхоачаш гуччахьа дола оборотни кассови ахча
1. Ачхой-Мартана	1774	95
2. Ведана	1821	95
3. Грозненски	3173	170
4. Надтеречни	1355	75
5. Наьсарен	2323	130
6. Наурски	2001	115
7. Ножай-Юрта	2216	115
8. Советски	1213	65
9. Сунженски	2777	150
10. Урус-Мартана	2611	145
11. Шаьла	3947	210
12. Шелковской	2351	130
Районашта деррига а	27562	1495
13. г. Грозный	21902	550
14. Гудермес	2485	125
15. г. МалгӀабик	2359	110
Городашта деррига а	26746	785
Районаштеи городаштеи деррига а	54308	2280

Статья 8. 1966 шера районийи городийи бюджеташка чӀоагӀдолда:

а) колхозашкара йоахача подоходни налога тӀара, бахача нахагара йоахача подоходни налога тӀара, оборотах йоахача налога тӀара дӀачутела ахчаш укх боараме:

Районаши городаши	ДӀачутелача ахчай проценташ: колхозашкара йоахача подоходни налога тӀара	бахача нахагара йоахача подоходни налога тӀара	оборотах йоахача налога тӀара
1. Ачхой-Мартана	—	50	100
2. Ведана	100	100	100
3. Грозненски	100	50	100
4. Надтеречни	—	50	100
5. Наьсарен	—	50	100
6. Наурски	70	50	66,8
7. Ножай-Юрта	100	100	100
8. Советски	100	100	100
9. Сунженски	70	100	72,1
10. Урус-Мартана	—	50	100
11. Шаьла	100	50	100
12. Шелковской	60	50	25,6
13. г. Грозный	—	25	9,2
14. г. Гудермес	100	100	97,9
15. г. МалгӀабик	100	50	100

б) кооперативни предприятешкареи хозорганашкареи, общественни организацешкара йоахача подоходни налогах, юртбоахама налогах, хьун доходах, дезал боцаш, цхьаь, кӀезига дезал болаш болча СССР гражданашкара йоахача налогах хьатӀадоагӀача ахчаш тӀара 100 процента боараме;

в) 1966 шерарча ахчан-хӀамай лотерееx хьатӀаухача ахчаех 25 процента боараме;

г) паччахьалкхен страхованех, колхозаша, кооперативни общественни организацеша хьателача ахчаш тӀара 10 процента боарамеи бахача наха хьателача ахчаех (дуккхача ханна вахара ечa страхованел совгӀа) 50 процента боарамеи.

1966 шера Нохч-ГӀалгӀай АССР республикански бюджете дӀачутелача ахчай проценташ укх боараме оттайойла:

а) колхозашкара йоахача подоходни налогах хьачухкаьчача ахчанна тӀера:

Наурски районе — 30 процент;

Сунженски районе — 30 процент;

Шелковской районе — 40 процент;

б) бахача нахагара йоахача, укх территорешка хьачуухача подоходни налога тӀара:

Ленински района — 30 процент;

Заводской района — 20 процент;

в) оборота тӀара йоахача налогах:

город Грозне городской бюджете шоашта тӀера ахчаш дӀачутелаш йолча оборота тӀара йоахача налога контингента тӀара — 20 процент;

мехкдаьтта промышленностерча оборота тӀара йоахача налога контингента тӀара — 30 процент.

1966 шера Нохч-ГӀалгӀай АССР халкъа боахам дегӀаахара Паччахьалкхен плана тӀа оттадаьча гӀулакхашта финансировани елга Ӏалашдара 1966 шера Нохч-ГӀалгӀай АССР республикански бюджета ахчашцара 15319 эзар сома боараме дотаци хьожадолда, цу даькъе:

(эзараш сомаш)

Ачхой-Мартана район	1117
Ведана район	1435
Грозненски район	1787
Надтеречни район	818
Наьсарен район	1612
Ножай-Юрта район	1811
Советски район	996
Урус-Мартана район	1865
Шаьла район	2746
г. МалгӀабик	1132

Статья 9. Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрий Совета тӀадуллалда:

а) 1965 шера 2 октябре арадаьннача «Промышленноста доал дара органий система хувцареи паччахьалкхен управлене цхьайола кхы органаш эргаяхареи хьакъехьарча СССР Законага хьежжа 1966 шера йола Нохч-ГӀалгӀай АССР Паччахьалкхен бюджет нийсъелга а цунга 1966 шера йола республика районийи городийи бюджетий доходаши расходаши, 1966 шера йола Нохч-ГӀалгӀай АССР министерствайи ведомствайи сводни финансови планаши сметаши хувцилга а;

б) Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета бюджетни комиссе заключене тӀа дӀаязъяьча, 1966 шера йолча Нохч-ГӀалгӀай АССР Паччахьалкхен бюджетах яьча а Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета заседане депутаташа еннача а предложенешкеи замечанешкеи хьожилга, царех эца йоагӀаш йола решенеш тӀаэцилга, хӀаьта иштта Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совето чӀоагӀъяьча 1966 шера йолча Нохч-ГӀалгӀай АССР халкъа боахам дегӀаахара планага хьежжа Нохч-ГӀалгӀай АССР районийи городийи бюджеташ, министерствайи управленейи финансови планаши сводни сметаши нийсъелга а.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. СЫЩИКОВ.

г. Грозный.

1966 шера 11 январь.

РЕСПУБЛИКА ЭКОНОМИКЕИ КУЛЬТУРЕИ ДЕГIААХАР

1965 ШЕРА ХАЛКЪА БОАХАМ ДЕГIААХАРА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ПЛАН КХОАЧАШЪЯРА ИТОГИЙ ХЬАКЪЕХЬАРА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР СТАТИСТИЧЕСКИ УПРАВЛЕНЕ ХОАМ

Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхоша, КПСС ЦК мартовски сентябрьски (1965 ш.) Пленумий решенеш кхоачаш а еш, семилетка тIеххьарча шера керда толамаш даьхад экономикеи культуреи дегIаккхувлача.

Семилетка шерашка экономика мел лакхъеннай а къахьегамхой материальни хьал-торо мел тоаеннай а хьахьокх укх даннеша:

	1965 шу 1958 шераца проценташка гIолла нийсдича	1965 шу 1964 шераца проценташка гIолла нийсдича
Промышленноста продукци	203	110,2
Юрта боахама продукци	149	126
Машиннаькъа транспорта грузооборот	130	104,5
Розничи товарооборот	160	110
Халкъа боахамера болхлойи, гIулакхера нахи	140	103,3
Промышленностера къахьегама овсарле	151	107,2
Бахача наьха ахчан доходаш	163	110

ВорхI шера чухь хIара шера юкъера лаьрхIача промышленни продукци 10,6 процентри къахьегама овсарле 6,1 процентри дукхагIа хиннай. Продукци яккхарга дIабода мах планахлаьрхIачул совгIа лохбарах 35 млн. сом совгIа ахча кходаьд.

Лохе йоалаю республика халкъа боахама къаьст - къаьстача доакъошка паччахьалкхен план кхоачашъяра хьакъехьара даннеш:

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

1965 шера план валови продукцена 102,2 процент кхоачашъяьй, 1964 шераца нийсбича промышленни продукце боарам 10,2 процент лакхбеннаб.

ЛакхагIча темпашца дегIаихад промышленноста лоархIамегIара доакъош — мехкдаьтта дахари машинаш ери. Предприятешка 1965 шера валови продукци хьаяра план укх тайпара кхоачашъяьй:

	1965 шера план кхоачашъяра процент	1965 шу проценташка гIолла 1964 шераца нийсдича
«Грознефта» объединени	102	132
цу даькъе:		
«Октябрьнефть»	105	109
«Старогрознефть»	103	108
«Малгобекнефть»	101	147
«Сунжанефть»	101	103
«Горскнефть»	100,6	139
Гудермеса НПУ	107	95
Мехкдаьтта-газови управлени	106	120
Грозненски ремонтно-механически завод	106	113
«Грознефтехимзаводы» яха объединени	101	106
цу даькъе:		
Грозненски химически комбинат	99,0	107
Грозненски мехкдаьтта чакхдоаха завод	102	101
Крекинг - завод	107	106
Нефтемаслозавод	98	121
Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаха завод	105	109
Производственно-товарни контора	102	104
Производственно-энергетически контора	104	102
Машиностроительни арматурни завод	104	91
Ремонтно-механически завод	114	181
Ацетонови завод	100,4	111
Автогенно-карбидни завод	108	105
Нохч-ГIалгIай химзавод	109	120
«Грозэнерго» яха районни энергетически управлени	101	102
цу даькъе:		
Новогрозненски ТЭЦ	100,0	108
Грозненски ТЭЦ	102	99,6
ТЭЦ № 3	103	92
ТЭЦ № 4	111	119
Центральни ремонтно-механически завод	110	113
«Красный молот» яха завод	100,1	108
Транспортни машинаш ю завод	100,2	116
«Пищемаш» яха завод	102	133
«Электроприбор» яха завод	97	165
«Электроинструмент» яха завод	102	144
«Терек» яха Нохч-ГIалгIай мебельни-хьу чакхйоаха производственни объединени	103	123
ГIишлой материалий предприятей Нохч-ГIалгIай производственни объединени	104	135
Слюдяной фабрика	106	115
Кога гIирсаш ду фабрика	105	104
Грозненски швейно-трикотажни производственни объединени	104	88
Нохч-ГIалгIай дулха комбинат	89	106
Грозненски консервай завод	104	99,0
Ассински консервай завод	101	91
Грозненски даьтта доаха завод	103	170
Кондитерски фабрика	102	102
Йий ду завод	103	106
Шекара завод	95	97
«Грозвино» яха производственно-совхозни объединени	116	139
Маьхк йоттача промышленноста трест	104	102
Наха цIагIа эша гIулакхаш ду управлени	109	102
Грозненски аьшкабетонни конструкцей завод	103	104
Шалински аьшкабетонни конструкцейи доакъойи завод	95	126
Рудни йоаца гIишлой материалаш йоахен чакхйоахен управлени	105	104
Шура кийчъярен чакхъяхарен управлени	107	109
Хьун бсахамен хьу лорарен управлени	96	92
Автогаражни оборудоване завод	102	104
Электромеханически завод	100,9	104

Валови продукци хьаяра план ерригапроцентащца хьайийцача кхоачашъяьяле а, дуккхача промышленни предприятешка гаьнна пайда ца эцаш йисай продукци дукхагIа арахецарах цун дикал тоаярах йола дукха торонаши кхоачамаши.

1965 шера валови продукци арахецара план кхоачашъьяц 3,7 миллион сома маьха продукци хьа ца луш йисача 17 промышленни предприяте. Шера план кхоачашъьяц мехкдаьтта аппаратура, вIашагIйоалла аьшкабетон, кIир, херх хьекха чакхъяккха хьу, мебель, кондитерски, маькха - булкай, макаронни хIамаш, дулх, шекар, консерваш хьаяра.

1965 шерара кооперированни поставкай план кхоачашъяьй болата литьена 102 процент, чона литьена — 84 процент, бронзови литьена — 57 процент, поковкашта — 49 процент, штамповкашта — 96 процент.

Керда техника юкъекхахьар, технологи эргайоахаш тоаяр, производство вIаштIехьъяккхар, къахьегамхоша шерра творчески дакъа лацар бахьан долаш промышленносте къахьегама овсарле лакхъяра задани тIехкхоачашъяьй.

1964 шерарчул 7,2 процент дукхагIа лакхъеннай къахьегама овсарле. Цхьабакъда, 14 предприяте кхоачашъяьяц къахьегама овсарле лакхъяра план, хIаьта цхьайолча предприятешка кхыметтел соахка хинначул а лохъяьй къахьегама овсарле.

Укх даннеша хьахьокх промышленноста къаьст - къаьстача доакъошка план миштта кхоачашъяьй а продукци мел дукхагIа яьккхай а:

	1965 шера план кхоачашъяра процент	1965 шу проценташка гIолла 1964 шераца нийсдича
ДОАГОРЕИ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИИ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ		
Мехкдаьтта	101	127
Газ	102	146
Бензин	103	109
Дизельни доагор	107	106
Лигроин	104	107
Парафин	106	118
Мехкдаьтта битум	112	114
Машиндаьтташ	104	95
Электроэнерги	102	103
Теплоэнерги	93	99

Семилетках доакхха мехкдаьтта 3,9-зза дукхагIа хиннад, газ — 6,9-зза, хьайоаккхаш йола электроэнерги — 1,7-зза.

ХИМИЧЕСКИ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ		
Ацетон	100.8	86
цу даькъе: синтетически	100.6	83
Бутилови спирт	103	111
Синтетически дубителаш	100.6	85
Полиэтилен	124	116
Карбид кальция	128	112

Семилетка шерашка даьккха синтетически спирт 14,6-зза дукхагIа хиннад, фенол — 1,9-зза, ацетон — 1,6-зза.

МАШИНОСТРОЕНИ		
Мехкдаьтта аппаратура	93	99.6
Насосаш	89	97
Хица тIоанаш доахалу агрегаташ	100,0	100,0
Скважинаш караерзаеш цемент хьоаха агрегаташ	100,0	113
Тракторашта тIехьара прицепаш	101	104
Шушаш юла автоматаш	100,0	125
ГIИШЛОЙ МАТЕРИАЛИЙ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ		
Кирпичаш	101	103
Щон тIа юлла кирпичаш	100,8	87
КIир	99,1	99,3
ГIишлоний гипс	103	93
ВIашагIйоахка аьшкабетони конструкцеш	97	111
ХЬУНИ ХЬУ ЧАКХЙОАХЕИ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ		
ГIишлошка йоала хьу дIаоаар	96	92
Херх хьекха хьу	92	93
Шаьрдаь фанера	100,1	104
ЯЙГА ПРОМЫШЛЕННОСТЬ		
Тийга яь хIамаш	112	94
Чухьа дукхаьу пазата баракъаш	103	173
Телата кога гIирс	103	99,4
цу даькъе: [illegible]	114	87
КХАЧАН ПРОМЫШЛЕННОСТЬ		
Дулх	89	99,1
Марша-ветчина хIамаш	105	105
Маша даьтта	108	112
Шенача шурех яькха продукци	103	106
Нахча	113	114
Кондитерски хIамаш	93	93
Маькха-булкай хIамаш	99,8	98
Макаронни хIамаш	97	95
Ганарий даьтта	104	167
Консерваш	86	90
Шекар	81	91
Йий	100,7	105
КУЛЬТУРНО-БЫТОВОЙ ГIУЛАНХАШТЕИ ЦIАГIЕИ ЭША ПРЕДМЕТАШ ХЬАЬАР		
Мебель	99,0	131
ПхьегIаш	83	70
Менгеш	151	50

Мебель, тийга хIамаш еча, кога гIирс беча, кхачан промышленноста дуккхача предприятей коллективаша лоаттабе боагIача тайпара къовсам лоаттабац лоархIамегIарча халкъа боахама декхарех цаI а лоархIаш арахецача продукце дикал тоаяр дуьхьа.

1965 шера дIахо болх баьб предприятей балха экономически хьокхамаш тоадар духьа. Промышленностера керттера производственни фондаш хьалххагIе а оттаьяча данеех, семилетка шерашка 78 процент дукхагIа хиннай. Цу юкъа керттерча производственни фондий 1 сома лоархIаш арахийца валови продукци 15 процент дукхагIа хиннай.

Бедал, материалаш, йоаго хIама, электроэнерги кхом дукхагIа беш дIаахийтара, арахецача продукце дикал тоаяра, хIаьта иштта организационно-технически гIулакхаш чакхдахара а чотах, продукци яккхарга дIабода мах планакчул дукхагIа лохбарах 600 эзар сом ахча кходаьд «Грознефта» объединене, Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводо — 418 эзар сом, производственно-товарни контора — 449 эзар сом совгIа, крекинг-заводе — 800 эзар сом совгIа.

Цунна нийсса маьха дикка езагIа хьаяьй продукци: ацетонови заводо, газобензинови заводо, «Мединструмент» яхача заводо, дулха комбината.

Промышленни предприятеша, Грозненски мехкдаьтта Iилма-тохкама институто, мехкдаьттан газовин промышленноста комплексни автоматизаци яра Ерригсоюзни Iилма-тохкамеи проектно-конструкторски института филиало дIахо болх баьб керда техника юкъейоалаеш, производственни процессашта механизации автоматизации еш.

Керда техникен хьалха латта технологи промышленноста юкъехьоча доккха дакъа лаьцад 1965 шера 7 эзар саг хиннача рационализаторашен изобретателашен. 11 эзар совгIа предложени еннай цар.

Рационализаторски предложенеши изобретенеши юкъекхахьарах шера лоархIаш кходаь ахча 4,1 млн. сом хилар. Промышленни производства планировани эргайоахаш тоаярен экономически стимулировани чIоагIъярен хьакъехьара партен правительстваи решенеш практически кхоачашъяра кийчон балхаш деш латт республикерча мехкдаьтта промыслашка, заводашка, фабрикашка.

ЮРТА БОАХАМ

КПСС ЦК мартовски (1965 ш.) Пленума решенеш кхоачаш а еш, юрта боахама къахьегамхоша 1965 шера дукхагIа даьккхад ялат, даьтта доаха ганараш, шекара свекла, баьца даараш, комсаш, хьайбай продуктай масс а тайпаш.

Лаьттанцара йоала продукташ колхозашка, совхозашка, паччахьалкхен кхыча боахамашка 1964 шерарчул укх боараме дукхагIа яьхай:

	1965 шу проценташка гIолла 1964 шераца нийсдича
Дерриге ялаташ	109
цу даькъе:	
Гуйран кIа	126
Дуга	176
Гидуаргаш	152
Шекара свекла	107
Баьца даараш	100,1
Комсаш	381
Сом	184

Цул хьалхагIа дIадахача ворхI шера юкъера лаьрхIача хIара шера яьхачул дукхагIа яьхай ерригаш а хIана яц аьнна йола керттера юртбоахама культураш.

Семилетка шерашка тоьал дукха балхаш даьд республика боахамашка дIадувча лаьттай структура эрга яьккха тоаеш, лаьттаех пайда дикагIа эцаш, лаьтта леладара культура лакхъеш.

ДIаюьш йола керттера юртбоахама культураш — гуйран кIа — 118 эзар гектарага кхоачаш дIадийнад 1965 шера, 1958 шерарчул 9 эзар гектар дукхагIа а дуьш. Дикка дукхагIа дIадуьш да дуга, тхьамка, шекара свекла, коартолаш.

Ерригача республикера хиш дехка лаьтташ укх тIеххьарча пхе шера 18,5 эзар гектар, е 23 процент дукхагIа хиннад, хIаьта 1965 шу чакхдоалаш 103,4 эзар гектарага дIа а кхаьчар.

Семилетка шерашка чIоагтIа дегIаденад сомийи комсийи бешамаш лелаена.

Шоаьа дукхагIа дIаегIай сомий-комарийи комсийи гаьнаш.

Республика колхозашкен паччахьалкхен боахамашкен 15,8 эзар гектар сомий-комарийи 19,6 эзар гектар комсий бешамаш я.

Паччахьалкхенга лаьттанцара йоала продукташ йохкара 1965 шера план укх боараме кхоачашъяьй:

	1965 шера кхоачашъяра процент	1965 шу проценташка гIолла 1964 шераца нийсдича
Ялат	112	96
цу даькъе:		
Гуйран кIа	138	106
Дуга	205	—
Гидуаргаш	86	201
Шекара свекла	106	114
Тхьамка	106	4-зза
Баьца дааращ	102	106
Коартолаш	123	174
Комсаш	143	4-зза
Сом	192	118

Колхозашен совхозашен 1965 шера паччахьалкхенга лакхагIча маьхех дехкад 15,8 эзар тонн гуйран кIа.

ДIаяхача гурахьа укх шерарча хьувкъама дика лард еллар республика юрта боахама къахьегамхоша. 1965 шера гурахьа эяба аьха лаьтта 171 эзар гектар е 1964 шерарчул 10,9 эзар гектар дукхагIа да, гуйран ялаташ дIадийнад 166,5 эзар гектара тIа е 1964 шерарчул 1,6 эзар гектар дукхагIа, гуйран ялаташ дIадера план тIеххкхоачашъяьй. Юкъарча хьайбашта мошача доакъарийна лаьрхIа 37 эзар гектара тIа дIадийнад гуйран кIа.

1966 шера бIаьстан юхьера культураш дIаера дIаоттадаьд 10,4 эзар тонн ялата культурай фу, е эшачул 11 процент дукхагIа.

БIаьстан юхье кхашка деча балхашта лакхача темпашца техника кийчъеш ба механизатораш, дIадахача шера йиълагIча квартале тракторашта ремонт яра план 109 процент кхоачашъяьй.

1958 шераца нийсйича республика юрта боахамера тракторни парк 2-зза совгIа дукхагIа хиннай. 1965 шера массе тайпа юртбоахама балхаш 1964 шерарчул 11 процент дукхагIа даьд колхозийи совхозийи тракторашца.

15 говра низ болча цхьан тракторо юкъера лаьрхIача даь кIаьда оахам 487 гектар хилар.

1965 шера республика хьайбаш леладераша боккха болх баьб юкъарча хьайбай боахам дегIабоалабелга тIехьадиса хилар дIадаккхара, дукхагIа даьхад дулх, шура, фуаш, тха.

Республика колхозашкен совхозашкен хьайбай продукташ семилетка шерашка мел дукхагIа яьхай хьахьокх укх таблицо:

(эзараш тоннаш, фуаш—миллионаш)

	1958 шу	1965 шу	1965 шу проценташка гIолла 1958 шераца нийсдича	1965 шу проценташка гIолла 1964 шераца нийсдича
Дулх	7,5	12,0	160	103
Шура	56,0	75,2	134	111
Фуаш	8,3	33,0	4-зза	117
Тха (физически дозал)	1,8	2,0	111	118

1965 шера колхозашкен совхозашкен юкъера лаьрхIача хIара Iаттагара яьккха шура 1784 килограмм, е 1964 шерарчул 63 килограмм дукхагIа хилар; яхкача хIара котамо 124 фуъ даьд, шу долалуш хиннача жех хIара устагIанна тIера 3,8 килограмм тха даьккхад, е 1964 шерарчул 700 грамм дукхагIа.

Доахана продуктивность лакхъяра хьокхамаш дикагIа хиннад Грозненски сомий - баьца даарий совхоза хьайбаш леладерий — 3179 килограмм, Ассински совхоза — 2638 килограмм, Ермоловски совхоза — 2496 килограмм, Шелковской районa «Красный пахарь» яхача колхоза — 2551 килограмм.

1965 шера хIара яхкача котама тIехьара 135 фуъ гулдаьд Ермоловски совхозе, «Джалка» яхача совхозе — 155 фуъ, племенной жа леладеча Шелковской совхозе хIара устагIанна тIера 6,1 килограмм цIена тха даьккхад.

1966 шера 1-гIа январь хьатIаэттача хана колхозашкен совхозашкен хинна доахани коа тIара оалхазараши укх боараме дар:

	Эзараш	1-ча январе хиннаращца проценташка гIолла нийсдича: 1959 шу	1965 шу
Доахан	137,0	159	105
цу даькъе: детта доахан	46,9	160	107
Хьакхарч	106,0	146	114
Жаи гаьзарийи	533,6	112	101
Массе тайпа коа тIара оалхазараш	490,1	110	98

1965 шера хьайбай продукташ эцара паччахьалкхен план ерригаза республике 104 процент кхоачашъяьй хьайбашта, шурийна, тхана, хIаьта фуашта — 102 процент.

1964 шераца нийсбича шура кийчъяра боарам 10 процент лакхбеннаб, фуаш кийчдара — 16 процент, тха кийчдара — 13 процент, хьайбаш кийчдара—2 процент.

Юртбоахама продукци дукхагIа йоахаш хилари закупочни маьхаш лакхдари бахьан долаш колхозийи совхозийи экономика дикка чIоагIъеннай. 1964 шераца нийсйича, хьалххагIе а оттаяьча даннеех, 12 процент дукхагIа хиннай колхозий доход. Колхозхошта къахьегамах тела мах лакхбеннаб, колхозий общественни фондаш шеръеннай. Дикка кIезигъеннай рентабельни йоаца совхозаш.

Цунца цхьана, шера итогаша хьахьокхачох, дуккхача боахамашка бизза пайда эцац юртбоахама продукташ дукхагIа яхара йолча торонех. Республике кIезига яц лаьтта леладара культура лоха йола колхозаши совхозаши, юртбоахама культурай хьувкъам хIара шера лоха кхебу боахамаша, геттара кIезиъа лакхлу доахана продуктивность, продукци яккхарга дIабода мах, хьалхагIа а санна, тоьал лакха ба, б ахамий экономика хIанз а мела я.

ТРАНСПОРТ

Халкъа боахама мухьаш тIадоттара план 101,1 процент кхоачашъяьй 1965 шера Къилбаседа - Кавкаазски машиннаькъа Грозненски отделене, цу даькъе мехкдаьтта продукташ чуювттара — 100,1 процент.

1965 шера мухьаш дIа-хьа кхахьара план 104,9 процент кхоачашъяьй. 1964 шераца нийсбича мухьаш дIа-хьа кхахьара боарам 4,5 процент лакхбеннаб.

Шера отделене вIашагIа а елла, дIаяхийтай деза мухьаш кхухьа 7 эзар совгIа поезд, хIаьта царца совнагIа дIадихьад 2 млн. тонн совгIа халкъабоахама мухьаш.

ХIара вагона тIа мухь айхагIа тIаботтара чотах 27 эзар вагон мукъа яьккхай. Мухь кхухьача поезда юкъера лаьрхIача тIаботта мухь планал 43 тонн дукхагIа хиннаб. Мухь кхухьача вагоно боаккха го нормал 0,72 сахьат сихбаьб.

КАПИТАЛЬНИ ГIИШЛОШ ХЬАЛЪЯР

Семилетка шерашка республике хьал а яь, болх бе йолаялийтай дулха комбинат, медицински инструментий завод, «Пищемаша» завод, «Электроинструмента» завод, Карабулакера газобензинови завод, шекара завод, маькха завод, кхы цхьайола производствашн керда цехаши.

Семилетках паччахьалкхен планах къоастаяьча средствашх хьал а даь, эксплуатаце дIаденнад ерригa а 792 эзар квадратни метр хула нах чубаха цIенош.

Ерригa а 649,8 миллион сом сумма хула керттера фондаш юкъейоалаяь болх бе йолаялийтай.

Семилетка чакхйоалача шера иштта болх бе йолаялийтай крекинг-заводера, дулха комбинатера, химкомбинатера, нефтемаслозаводера керттера производственни объекташ.

1965 шера юрта боахама хьал а яь, болх бе йолаялийтай доахана 7,3 эзар моттиг йола, хьакхарчашта 7,6 эзар моттиг йола, жена 4,0 эзар моттиг йола, коа тIарча оалхазарашта 60,0 эзар моттиг йола помещенеш.

Из даьдале а производственни мощносташи керттера фондаши болх бе юкъейоалаяра шера йоагIа план кхоачашъяьяц.

Паччахьалкхен планах къоастаяьча чотах хьал а даь, эксплуатаце дIаденнад ерригa а 122 эзар квадратни метр хула нах чубаха цIенош. Цхьабакъда нах чубаха хьалдаь цIенош эксплуатаце дIадалара план кхоачашъяьяц, къахьегамхошка дIа

(Йистедаалар 4-ча агIо тIа).

1966 ШЕРА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ХАЛКЪА БОАХАМ ДЕГIААХАРА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ПЛАНАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АВТОНОМНИ СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА

ЗАКОН

Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето соцам бу:

Статья 1. Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето тIаена 1966 шера Нохч-ГIалгIай АССР халкъа боахам дегIаахара Паччахьалкхен план Бюджетни комиссе даьча дувцамашца могайойла.

Статья 2. 1966 шера Нохч-ГIалгIай АССР халкъа боахам дегIаахара Паччахьалкхен плана укх тайпара керттера хьокхамаш чIоагIдолда.

1965 шераца проценташка гIолла нийсйича дегIаахар	
Промышленноста валови продукци	6,5
Паччахьалкхен централизованни капитальни вложенеш	17
Керттера фондаш болх бе йолаялийтар	18
Къахьегама овсарле:	
промышленносте	2.0
гIишлошъеча	4.0
Паччахьалкхени кооперативни торговле розничи товарооборот	6,3

Статья 3. Iалашдолда 1965 шераца нийсдича дукхагIа хулийтилга:

паччахьалкхен централизованни капитальни вложеней чотах эксплуатаце дIалу чуIе цIенош:

общеобразовательни школашка деша багIа дешархой	5,8%
бахача наха цIагIа эша гIулакхаш дара балхаш	14,7%
цу даькъе юрташка	56%

Статья 4. Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета тIадувалалда:

а) Нохч-ГIалгIай АССР халкъа боахам дегIаахара Паччахьалкхен плана тIа оттаяь заданеш тIехьагIа промышленноста доал деча органий кердача системаца тарлучча тайпара нийсъелга;

б) 1966 шера Нохч-ГIалгIай АССР халкъа боахам дегIаахара паччахьалкхен плана хьакъехьарча Лакхехьарча Совета Бюджетни комиссе заключене тIа дIаязъяьча предложенешкеи замечанешкеи, хIаьта иштта Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета сессе депутаташа яьча предложенешкеи замечанешкеи хьожилга а царех лаьца эца йоагIаш йола решенеш тIаэцилга а.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. СЫЩИКОВ.

г. Грозный,
1966 шера 11 январь.

СОВЕТСКИ СОЮЗА ДЕЛЕГАЦИ ДРВ-е ХИЛАРАХ ЙОЛА

КОММЮНИКЕ

Вьетнама къахьегамхой Парте ЦК-ан ДРВ правительстван хьийха доттагIлен визитаца яха 1966 шера 7-ча январе денз 13 январага ихаччалца Вьетнама Демократически Республике хилар КПСС ЦК Президиума член, КПСС ЦК секретарь А. Н. Шелепин, КПСС ЦК Президиума членалла кандидат , КПСС ЦК секретарь Д. Ф. Устинов, КПСС ЦК отдела заведующе хьалхара заместитель К. В. Русаков, СССР МИД-а отдела заведующи А. С. Чистяков, инарал — полковник В. Ф. Толубко, СССР-а ДРВ-ера посол И. С. Щербаков юкъе йола Советски Союза делегаци.

Советски Союза делегаци ДРВ-е хиларах йолча коммюнике тIа яьннад, делегаци дуккхаза а вьетнамски халкъа викалашца — болхлошца, ахархошца, эскаре гIулакхе болча нахаца, интеллигенцеца, студенташца дег чура, безаме вIашагIкхеташ хилар. Массанахьа а вьетнамски халкъо хьахьекхар Советски Союза делегаци шийна чIоагIа езаш хилар.

Советски Союза делегаценей Вьетнама къахьегамхой Парте а ДРВ-а правительства а кулгалхоштен юкъе дег тIара а дувцар вIаши кхетадеш а чакхдоалаш къамаьлаш хилар.

Вьетнамски оагIонгахьара къамаьлаш деча юкъе дакъа лоацаш хилар ПТВ ЦК Председатель, ДРВ Президент Хо Ши Мин; ПТВ ЦК Хьалхара секретарь Ле Зуан, ПТВ ЦК Политбюро член, ДРВ Къама собране хадданза йолча комитета председатель Чыонг Тинь; ПТВ ЦК Политбюро член, ДРВ правительства Премьер-Министр Фам Ван Донг, ПТВ ЦК Политбюро член, ДРВ правительства Премьера-Министра заместитель, оборона министр Во Нгуен Зиап, ЦК Политбюро член, ПТВ ЦК секретарь Ле Дык Тхо, кхыбараш.

СССР-ей ДРВ-ай делегацеша вIаши дийцар Вьетнамей Къулбехьен-Малхбоален Азей американски империалисташа агрессивни тIом шербар бахьан долаш эттача цIенхаштарча хьалах, советско-вьетнамски отношеней цхьадола дешаш, дунен халкъашта юкъера хьал, Советски Союзаи Вьетнама Демократически Республиканеи хьаштдола кхы цхьадола дешаш.

Советски халкъа, КПСС, СССР правительства цIерах Советски Союза делегаце дIакхайкадир ше вьетнамски халкъо американски империализма агрессена духьал лоаттабу къовсам бизза хьаллоацар, ДРВ правительства 4 пункта тах латта позиции 1965 шера 22 марте араяьккхача заявлене тIара Къулбехьен Вьетнама халкъа законах йоагIа цаI мара йоацача Къулбехьен Вьетнам мукъаяккхара Къама фронта позиции ше йизза хьаллоацаш хилар.

Вьетнамски халкъа, Вьетнама къахьегамхой Партен правительстван цIерах ДРВ делегаце баркал аьлар советски халкъа, КПСС, СССР правительствана цар ДРВ-а экономика дегIайоалаечей обороноспособность чIоагIъечен доккха а чIоагIа мах бола а новкъостал дарах, вьетнамски халкъо мукъадалара тIехьа лоаттабу къовсам чIоагIа хьаллацарах.

ОагIонаш раьза хилар КПСС-ан ПТВ-анеи, СССР-ан ДРВ-анеи юкъера доттагIлен отношенеш толамца дегIайоагIаш хилара шин партенеи мехкаштеи юкъера вежарий бувзамаш дIахо а чIоагIдара гIуланхаш дийцар, хIаьта иштта дIахо Вьетнама Демократически Республикана цун экономика дегIайоалаяра, обороноспособность чIоагIъяра, американски империалистий агресси юхатохара Советски Союзо дергдолча новкъосталца дувзденна хьадда долча дешашка хьежар.

Советски Союза делегаци Ханое йолча хана кулгаш яздир Советски Союза оагIонгахьара Вьетнама Демократически Республикана кхы тIа а новкъостал дара йолча кердача соглашенена.

КПСС ЦК цIерах советски делегаце КПСС хургйолча XXIII-ча съезде хьийхар Вьетнама къахьегамхой Парте делегаци. Из Вьетнама къахьегамхой Парте Центральни Комитето дIа а ийцар.

Вьетнама Демократически Республике, Советски Союза делегаце яьча визитах, йоах йисте йоалаш коммюнике тIа, СССР-ан ДРВ-анеи юкъера вежарий барт-цхьоагIо хьахьокхаш дола керда хIама хилар, советскии вьетнамски халкъашта юкъера, КПСС-ан ПТВ-анеи юкъера пролетарски интернационализма принципий ларда тIера дохаргдоаца доттагIали айхха цхьана къахьегилгеи дIахо а чIоагIдареи дегIадоаладареи гIулакха юкъе лоаца лоархIаме дакъа хилар.

(ТАСС).

РЕСПУБЛИКА ЭКОНОМИКЕИ КУЛЬТУРЕИ ДЕГIААХАР

1965 ШЕРА ХАЛКЪА БОАХАМ ДЕГIААХАРА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ПЛАН КХОАЧАШЪЯРА ИТОГИЙ ХЬАКЪЕХЬАРА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР СТАТИСТИЧЕСКИ УПРАВЛЕНЕ ХОАМ

(Йистедоалар. Доладур 3-ча оагIо тIа).

ца кхоачаш дисад еррига а 39 эзар квадратни метр хула нах чубаха цIеною. Хьалдаьча цIеношка нах чуховшабара шера йоагIа план 1965 шера керттерча подрядни организацешша укх боарамех кхоачашъяьй.

	процентащца
«Грозхимнефтестрой» трест	132
«Грозпромстрой» трест	82
«Чечингсельстрой» трест	54
«Чечингводстрой» гIишлошъю управлени	114

1965 шера эксплуатаце дIаеннай 5860 дешархочоа моттиг йола 9 школеи 355 бера моттиг йола школе даха ха йоацача берий учрежденеши.

Паччахьалкхен планах лаьрхIача капитальни вложене боарам 1965 шера 146,8 миллион сом хилар, 1964 шера хинначул 3 процент лакхагIа бар из. Цхьабакъда, капитальни вложеней шера йоагIа план 93 процент мара кхоачашъяьяц, цунца гIишлой-монтажни балхий яр 91 процент мара а ца еш.

Подрядни организацеша 1965 шера гIишлошъяра-монтажни балхий программа кхоачашъяьй укх даннеех:

	Шера план кхоачашъяра проценташ
«Грозхимнефтестрой» трест	106
СМУ 6	110
СМУ 7	99,7
СМУ 9	114
«Грознефтехимремстрой» трест	99
СМУ 1	103
СМУ 2	110
РСУ 3	48
«Грозпромстрой» трест	88
СМУ 2	88
СМУ 3	91
СМУ 4	79
СМУ 5	84
СМУ 8	91
СМУ 11	145
СМУ 12	105
СпецСМУ	64
«Чечингсельстрой» трест	82
СМУ 2	78
СМУ 4	100,2
СМУ 5	79
ПМК 223	81
ПМК 101	79
«Чечингушводстрой»	106
СМУ 1	102
СМУ 2	110
СМУ 3	109
СМУ 4	107
СМУ 5	91
СМУ бытовой гIулакх дара управлени	115

Хьалха а санна цIенхаштта кхоачамбоацараш хилар гIишлош хьалъеча — дуккхача объекташка гIолла дIа-юха яхийта материальни къахьегама ресурсаш йохайир, цу гIулакхо капитальни вложенеш караерзаяра тIехьадитар керттера фондаш болх бе йолаялийтара. Хьалъеш йола объекташ, къаьстта хьалъеш йола керттера гIишлош, йизза а шоай ханнахьа а Iалашъяц материалашцеи оборудованешцеи; рационально пайда эцац гIишлошъеча машинехи механизмехи, хIаьта иштта болхлой низах а, чIоагIа лакха латт гIишлош хьалъярга дIабода мах, дукхача гIишлош хьалъеча организацеша шерагара шерага цIеною хьалдеча зенаш ду.

КЪАХЬЕГАМХОЙ МАТЕРИАЛЬНИ ХЬАЛИ КУЛЬТУРНИ БОАРАМИ ЛАКХБАР

Семилетка чакхйоалача шерах хилар дIахо а бахача наьха материальни хьал лакхдалареи культурни боарам дегIаахареи шу.

Бахача наьха юкъара доходаш семилеткях 1,6-зза дегIаьккай. 1965 шера халкъа боахама гIулакх деш долча доакъошка луш дола алапи дизза нийсдаь дьлар. Болхлойи гIулакхерча наьхеи алапе фонд 1964 шера хинначоа юхе 10 процент лакхъеннай.

Йоккхий суммаш ийю къахьегамхоша общественни фондашкара. 1965 шера бахача наха духхьала пенсешта, стипендешта, пособешта лаьрхIа 50,5 миллион сом совгIа ахча деннад.

1965 шера 1 январе денз чIоагIденна дIаэттар колхозхой пенсешца Iалашбарах дола закон. Социальни Iалашвара органашкара пенсеш ийлу пенсионераш колхозхой 11 эзар саг ва республике.

Ахчан доходаш хадданза лакхлуш хиларах лакхлу бахача наьха хIама эца йола торо а, дукхагIа хул къахьегамхой сбереженеш. Духхьал семилетка тIеххьарча шера бахача наха сберегательни кассашка Iодехка ахча 7 миллион сом дукхагIа хиннад.

Къахьегамхой сбережене щерра пайда ийбу паччахьалкхен кхадж боагIа 3 процент заеми ахчан-хIамай лотерей билеташи эцара.

1965 шера бархIазза арахийца лотерей билеташ 584 эзар сома маьха дехкар. Дикка дукхагIа да из семилетка хьалха дIадахача моллагIча а шера хиннача.

1965 шерара паччахьалкхени кооперативни торговле розничии товарооборот, общественни кхача а тIехь, 285,3 миллион сом а хилар, 1964 шера хиннача 10 процент лакх а елар. Цул совгIа, моттигерча рынкашка эттача маьхех потребительски коопераце 3,7 миллион сома маьха юртбоахама продукташ еккар.

1965 шера розничи торговле товарооборота план, общественни кхачан предприятей оборот а тIехь, 101 процент кхоачашъяь: цунца розничи торговле предприятеша 100,0 процент а еш.

Розничи торговле товарооборота план, общественни кхачан предприятей оборот а тIехь, цхьацайолча мах беча организацеша укх тайпара кхоачашъяьй:

	1965 шера розничнни товарооборота боарам (эзараш сом)	Шера план кхоачашъяра процент
Моттигера торгаш	124887	100,4
Грозненски горпищеторг	43067	99,6
Грозненски горпромторг	34507	100,8
Универмаг	21379	102
Столовейи ресторанийн трест	10561	99,8
Гудермесски смешторг	5529	104
Грозненски горплодоовощторг	3678	101
«Грознефть» объединене УРС	51538	100,0
Къилбаседа Кавказа машиннаькъа Грозненски отделене ОРС	10017	99,7
Аптекоуправлени	2197	109
«Союзпечать»	2430	105
Книготорг	1672	103
Респотребсоюз	83034	102

Республика паччахьалкхени кооперативни торговле цхьадола товараш дохкилга укх тайпара хувцаденнад:

	1965 шера дехкал 1964 шерача процентех
Дулхи коа тIара оалказараши	102
Колбасни изделеш	103
Шурен шурий изделеши	104
Хьайбай даьтта	105
Ганарий даьтта	104
Шекар	107
Боамбе каьхата кIадаш	106
Зипаш	110
Тийга яь хIамаш	111
Телата кога гIирс	110
Мебель	120

Товарооборот лакхъенна йоллашехь а, бахача наха цхьадола товараш эшаш хилар хIана а дизза кхоачашдац, къаьстта аьлча тоъац цIагIа лелаю холодильникаш, телевизораш, хIамаш ютта машинаш, трикотажни изделей цхьадола тайпаш.

Торгови сетера товарни запасаш лакхъялар розничии товарооборот лакхлучул хьалха латт, из бахьан долаш, наха эшаш доаца, дикал лоха йола цхьадола товараш Iов: цхьадола тайпа тканеш, тийга хIамаш, кога гIирс, къаьнача фасонийи моделийи кхыдола промышленни товараш.

Хьалха а санна республика мах беча организацеша ледара лоаттаду халкъа дуккха эша товараш бахача наха мел эш довзара гIулакх, хIаьта промышленни предприятеша хIанз а кхоачамболлаш терко яц товарий дикал лакхъяра, цар ассортимент шеръяра, товарийи изделейи керда образецаш арахецара.

1965 шера госторгинспекце товарий дикалга хьежжа брак дир: «Металлиста» заводо баь 290 металлически менги, дахчах мебель еча «Терек» яхача объединенеи бахача наха бытовой гIулакх деча управлене фабрикои арахийца 910 мебель, тийга хIамаш еча объединене яь 2620 тийга хIамаш.

1965 шера республика мах беча организацешта моттигерча Советий промышленни предприятеша дайта товараш 26,5 миллион сом е 1964 шера хиннарел 8 процент дукхагIа хилар. Мах беча организацешта товараш далара шера план 104 процент кхоачашъяьй.

Город Грозне колхозни рынкашка чIоагтIа дукхагIа йохк (1964 шера хиннача) хьайбай продукташ: хьакхий дулх — 82 процент, хьайбай даьтта — 6 процент, фуаш — 26 процент, модз — 21 процент.

ВорхI шера республике хьайийлай 75 юкъарча дешара школа. Цу хана чухь деша багIараш 2,4-зза дукхагIа хиннаб. Юкъарча дешара дийнахьарча, сайрийнарча, болхлойи юртеи кагирхой сменни йолча школашка дешаш 240 эзар дешархо ва. 1965 шера юкъера школа йистеьккхар хIама ца эшшаш 3 эзар зIамигача сагон йоIои.

Лакхерчеи юкъерча специальнии дешара заведенешка дешаш 25 эзар саг ва республике. ВорхI шера республика институташа кийчваьи лакхера квалификаци йола 6,5 эзар специалист, техникумашеи юкъерча специальни дешара заведенешеи цу хана арахийцав юкъера квалификаци йола 10 эзар саг. Республика профессионально-технически училищашка кийчлуш чакхваьннав 40 эзар совгIа къона болхло.

Республика 15 Iилма-тохкама заведенеи лакхарча дешара шин заведенеи преподавательски Iилматохкамеи болх беш 1369 Iилма болхло ва, царех 9 доктори 185 Iилмай кандидати а волаш.

Республика къахьегамхошта гIулакх деш 6 миллион книжка дола 345 массови, 200 совгIа технически, Iилма, специальни библиотека я. ДIадахача шера гIишлошъерашкара хьайийцар республикански библиотека керда здани.

Городашкеи юрташкеи 333 клуб, 283 киноустановка, 7 профессиональнии халкъеи театр, 2 музей я.

Республике бахача наха 1966 шера яздаьд 535 эзар газети журнали, дIадахача шера яздаьрел 125 эзар дукхагIа да уж. Подписной изданеех хIама ца эшшаш ахаш юрта бахача наха ийю. Юкъера лаьрхIача болхлочун, гIулакхерча сага, колхозхочун хIара дезало шинъ а кхы дукхагIа а подписной издани ийю.

1965 шу дар бахача наха деш-дола бытовой гIулакх дIахо а шердареи тоадареи шу.

ХIанз бытовой гIулакх деш 673 мастерской, ателье, комбинат я.

ДIадахача шера бытовой гIулакх дара балхий боарам 4,8 миллион сом бар, из хул 1964 шера хинначул 1,2 миллион сом е 33 процент дукхагIа.

Индивидуальни хIама тегача, баракъа а кога гIирс а тоабеча мастерскеша бахача наха гIулакх дикагIа ду, цу предприятеша бахача наха 3 миллион сом совгIа мах бола балхаш дакъд.

Бакъда, из хIама карагIдаьнна дале а, Iалаьмате мела лел юрта деш дола бытовой гIулакх шерделга, бахача наьха хьашташ хIанз а дизза кхоачашдац.

Шу массаза доал дукхагIа хул больничнии санитарно-профилактически учрежденеш, дикагIа ду бахача наха медицински гIулакх.

Республике бахача нахах 10 эзар сага 15 лори юкъерча медицински персонала 53 болхлои кхоач.

Школе даха ха йоацача берий хаддане сезоннеи йолча учрежденешка 23 эзар бер да. Городал арахьарчеи городерчеи унахцIено тоарра пионерски лагерашка аьхки 26 эзар бери школе ухача ханара кхелета саги хилар.

Республике болх беш ялх санатори, салоIа цIа, ши профилакторий я. Цу здравницашка салоIаш а дарба дайташ а 17 эзар болхло, гIулакхера саг, колхозхо хилар.

1966 шера 1 январь тIаккхоачаш республике баха нах миллион совгIа саг вар.

* * *

План кхоачашъяра итогаша тешал ду экономикеи культуреи дегIайоалаеш республика къахьегамхоша даьхача кердача толамашта.

Керда, 1966 шу дIадоладаь республика къахьегамхой чIоагIа дог гIоадаьнна болабелар кердача пхе шера план программа кхоачашъе, баха мабоагIара КПСС XXIII-ча съезда накъа баха кийчлуш ба.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР СТАТИСТИЧЕСКИ УПРАВЛЕНИ

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

БIЕХАЧА ТIЕМА АКХА МЕТОДАШ

НЬЮ-ЙОРК, 15 январь. ТАСС-а корреспондента Л. ПОНОМАРЕВА хоам бу:

Американски бIунаш Къулбехьеи Вьетнаме дохьаж доалла веществаш хецилга хIара деннарча практикана юкъе а дахад, тIема операцешка тIатIа йоккхагIча масштабашка йоалаш а латт. «Нью-Йорк геральд трибюн» яхача газето, Къулбехьеи Вьетнаме газаш хецарах йола решени «шоашта хеттача тайпара» тIаэца подразделеней командираша бокъо луш дола Пентагона приказ ше доаххаш, яалу, Вьетнаме газех законни гера лоархI Пентагоно, хIаьта «уж шоаш хецаш хилар кхыметтел кхы къайладахьа гIерташ а яц из». Ше оттаяьча боевой наставлене тIа Пентагоно дохьаж доаллача веществаех пайда эца бокъо йолаш ше лархIарал совнагIа белгалдоаккх, тIем тIа уж акха средствашъюкъейоахилга ца мегийташ йола дунен халкъашта юкъера конвенцеш ше теркал ца еш хилар гуччахьа хьа а хьокхаш.

«ВIашагIкхийтта Штаташ, — йоах, масала, цу наставлене тIа, — дакъа лоацаш яц тIем тIа токсически е токсически йоаца газаш, кIур увтгабу е цIи йоаха вещесташ, е бактериологически герз дехкаш е царна доазув оттадеш долча, хIанзалца хьа чIоагIа а долаш хьадоагIаш долча договора юкъе».

«Саг вувргвоацаш я» яхаш ювц Пентагонои американски кепа йоазонои Къулбехьеи Вьетнаме хеца газ. Цхьабакъда, Сайгонера хьаухача хоамаша тешал ду ишта уж лоархIилга харц а моттийта а хилар. Рейтер яхача английски агентства хоам бир, масала, американски бIунаша къулбехьенвьетнамски партизанашта духьала газови атака еча зоне селхан ца ховш нийсъеннача австралийски салтий группацара цхьа салте вийнав, ялх госпитале а а вихьав, противогазаш батах йоахкаш уж хиннаболлашехьа а, яхаш. АН агентства корреспондента Питер Арнетта, американцаша яьча газови атакех цаI ше ювцаш, мукIарло ду, американски бIунаша хецача газаша йоккхий човнаш еш хилар а.

Гарвардски университетерча доктора Сайдела, «Нью-Йорк геральд трибюн» яхача газета ше луча интервью тIа, Вьетнаме химически герз юкъедоахаш хиларах американски лораш чIоагIа корзагIбаьнна хилар хьа а кхайкадаь, белгалдаьккхар, «саг вувргвоацаш я» яхаш йолча газаша «боккхий нах, бераш лоадеш хилар а тишъеннача организмашта Iоткъам беш хилар а».

ГАВАНА УЙЛА

Ташкента нийсса дехьа оагIорахьарча полушаре, Кубай столице, толаме чаккхъялар юкъарчал доацаш кхаь континента—Азе, Африка, Латински Америка халкъий кхелаш хьехаеш йола цхьаькха лоархIамера исторически событи. Кхаь континентерча итташ мехкий правительствай, революционнии болхлойи партей, партизански прогрессивнии боламий цхи бIаь совгIча викало массе оагIорахьара йийцар адамлени прогрессеи керттерча моастагIчоа—империализмана духьала цхьана къовсам лоаттабара проблемаш. Пленарни заседанешка а тайп-тайпарча комиссешка а вIаштIехьдаьхар бIарчча цаI йола антиимпериалистически антиколониальнии фронт вIашагIйоллара тIадерзадаь дуккха практически гIулакхаш, хIаьта цунах латт Гавански барт-цхьоагIон конференце боккха исторически лоархIам.

Политически комиссе лоархIамера резолюци кийчъяьй юкъарча политически докладах лаьца. Вьетнамах лаьца оттаьча къаьсттача резолюце тIа геттара харцахьа лаьрхIар цу мехка духьалара американски агрессн, тIахьехам бу турпалерча вьетнамски халкъа дунен халкъаша массе оагIорахьара моральнии материальнии новкъостал дара. Комиссе решени тIанийцай кхаь континенто Вьетнамаца барт-цхьоагIон гIулакхаш леладергдола комитет вIашагIйоллара хьакъехьа. Тайп-тайпарча комиссешка резолюцеш тIанийцай Доминиканск Республикерча, Анголерча, Таиландерча, Камбоджерча, Конгорча (Леопольдвиль), Бразилерча, хIаьта иштта духхьала лаьтта а кхычахьа гIолла лаьтта а империалистическо-колониальни агресси тIалаттача кхыча мехкашкарча а хьалех лаьца.

Конференце делегаташа чIоагIа хьаллаьцар массаза а болх беш хургйола кхаь континента барт-цхьоагIон организаци вIашагIйоллара хьакъехьа советски делегаце енна предложени. Из тайпа организаци вIашагIйолланза ярг ца хилар хьалхадоаккх империализмо халкъашта духьала бIайха е шийла тIом ца лоаттабеш, «йоккхача чхьонкара» гIожача низаца къамий - кортамукъален болам тоIабе, колониальни эксплуатаце дукъ чIоагIагIа эза къовла ца гIорташ, шоай лоIаме доацача мехкий рузкъаш ца довхаш йола континент тахан ца хиларо.

Къамий-кортамукъален къовсамо лоацача исторически хана кхаь континенте шоай лоIаме йола шовзткъе итт совгIа паччахьалкхе хьахиларга кхоачавир. Деррига революционни халкъийи низаш цхьоагIо йолаши кхотаденнеи хилара мах баь варгвоацаш доккха новкъостал дергда угнетателаша лоаттадеча халача къовсамашка, цкъаза шоай дикагIа болча къонгий цIийцеи вахарцеи, лоIам баккха безаш долча итташ кхыча халкъашта. Цудухьа партIато езаш дола низаш империализма кхерама духьала оарцагIдоахача исторически лоархIамера этап а хинна дIаэттар Гавански барт-цхьоагIон конференци.

Конференце хьалхашка оттадаь декхараш саггота кхоачашданза дарг ца хилар белгалдоаккх империализма керттерча чIоагIалено — ВIашагIкхийттача Штаташа — шоай политикана милитаризаци яра никъ тIа-тIа дукхагIа гуччахьа лелабеш хиларо. Гавански конференце болх беча деношка США конгрессе къамаьл дир президента Джонсона вьетнамски халкъа духьала дIахо тIом лоаттабара, жандармски а кхыча мехкий халкъашта духьалара провокационни а гIулакхаш чIоагIдара керда миллиардаш ехаш йолча посланеца.

КУВЕЙТ. Кувейтцаша чIоагIа дика лоархIаш я «Волгеи» «Москвичи» яха советски автомобилаш. Укхаза йохкаш йола советски автомашинаш хIара шера дукхагIа хул.

Сурта тIа: «Султан Салем» яхача эгтара дукхагIа советски автомашинаш ийеш йолча фирме «Волгана» профилактически гIулакх деш боахк кувейтски болхлой.

ТАСС фотохроника.

ЛЕНИНГРАД. Листах йола термопласташ чакхйоахача опытни конструкторски бюро чу даим хьахул промышленни предприятештеи гIишлоштеи лаьрхIа тайп-тайпарча формехьа а тайп-тайпарча гIулакхашта а йола керда изделеш. Толаме кечам баьб кердача квартирана лаьрхIа йолча сантехнически оборудованецуй. Цу набора юкъе йоагIа ванна, раковина, умывальник, пхьегIаш юларг, пен оагIонца етта иигале IоакъиЙ Конструкторски бюро технологи а оттаь эггара тIехьагIа араьнна керда хIамаш, — уж я чкъьрий лувцача кемаштеи чкъаьрий чакхдоахача предприятештеи лаьрхIа яьшкаш, пассажирски торговии кемашка уттаеча мебела доакъош, полиграфически машинашта кожухаш, мебельни промышленноста яьшкаш.

Къаьстта безаме я йиъ килограммал езагIа йоаца, тайп-тайпара басаш долча органически кизгах яь берий ваннилгаш.

Шин совгIатаца белгалбаьккхаб 1965 шера коллектива къахьегам — СССР ВДНХ цхьоалагIча степенера дипломи Москве хиннача «Химц промышленносте, гIишлош еча, юрта боахаме» яхача дунен халкъашта юкъера выставка къаьстта дипломи яларца.

СУРТА ТIА: аьрдехьа — иштта хул ванна чулатта полимерех даь цIа. Цунга хьожаш я йоккхагIа йола инженер-конструктор Масленникова Елена; аьттехьа — тайп-тайпарча пластмассех яьча берий ваннилгашка хьожаш ба инженер-технолог Старыгина Наталии воккхагIа вола инженер-конструктор Нилов Германи.

П. Федотова сурт.
ТАСС фотохроника.

ИШТТА КИЙЧЛУ ХЬАЖАРГА

Тха районе да культура ши ЦIа, 12 библиотека, 14 клуб, берий музыкальни школа, дIа-юха уха автоклуб. КПСС ЦК мартовски сентябрьски Пленумий решенеш вахара юкъекхухьаш, хургйолча КПСС XXIII-ча съезда накъа бахара шоашта хьалхашка латта декхараш кхоачашде гIерташ къахьегаш я района дукхагIйола культура учрежденеш.

ДIадахача 1965 шера Урус-Мартана района кхашка, хьайбаш леладеча фермашка бригадашка, дIа а ухаш къахьегамхошта художественни самодеятельносто 180 концерт оттадаьд, тайп-тайпарча темаех 260 лекци йийшай, 400 беседа яьй. Цул совгIа, хан-ханнахьа устни журналаш кийчдеш, къахьегама, «молния» яха листокаш арахецаш, даим къахьегамхошта керда журналаши газеташи дешаш хилар района культпросветучрежденей болхлой.

1965-ча шера районе керда кхо клуб хьайийлай. Уж я «Новый хутор», «Липовка» яхача хуторашкеи Мичурин цIерахча юртеи. Царех ши клуб хьалъеча шоай низ дIакхоачаш дола новкъостал дир Мичурина цIерахча совхоза кулгалхоша.

Аланза дардац цхьаькха а «Красноармейский», «Павловский», «Гехинский», кхыйолча совхозаша новкъостал а деш общественни хьисапе массехк клуб хьалъе лаьрхIадар районе, хIаьта совхозий кулгалхоша цхьаккха новкъостал ца дар бахьан долаш хьал ца еш йисар уж.

Из иштта дале а балхах дог ца эккхаш даим шоашта хьалхашка латта декхараш кхоачашдеш хьайоагIа тха района культура учрежденеш.

Вай республикана деннача доккхача совгIато—Ленина ордено дегаш гIоздаьха, хьинар айдаь къахьегаш ба района культура болхлой. ХIанзле белгала хувцабеннаб Гехи, Iаьла-Юрта, ГIойта яхача юрташкарча культура ЦIеной болх. ХIанз санна цар болх беш хилча бокъонца дола культура кхуврчаш да ала йиш я царех. Цу учрежденешка болх беш болча нов. С. Хаджимурадова, С. Эльнукаева, М. Машаева, М. Мадарова, дуккха кхычар юртбоахама хьалхашка латтача хоадам болча декхарашца бийзаб шоай болх. Айхха бувзам лоаттабу партийни, профсоюзни, комсомольски организацешца. Шоай балха планаш коллективно ювц.

КIезига дац укх шера района культура болхлоша де лерхIараш.

ХIанз республика еррига культпросветучрежденеш Советски Iаьдал дьнна 50 шу дузача денна хетадаьча художественни самодеятельноста коллективай хьажарга кийчлуш йолча хана тха района культура учрежденеш а юстара латтац цу гIулакха.

Дукха ха йоаццаш уж республикански хьажарга мишта кийчлу хьожаш хилар тхо. ХIара клуба коллектив 35—40 саг чувоагIаш я. Тайп-тайпареи сакъердамеи я концертий программаш.

А. ДИДАЕВ,
Урус - Мартана культура отдела заведующи.

«ЭКОНОМИЧЕСКИ ГАЗЕТА» АРГIАНАРА НОМЕР

Укх шера кепа теха араьннай КПСС ЦК еженедельника хьалхара номер. «Сентябрьски Пленум чакхъяьнна кхо бутт баьннаб», «Фудеш я керда вIашагIтехача министерствай паччахьалкхен комитетийи партийни организацеш». Цунах лаьца дувц СССР-а станкостроительнии инструментальнии промышленноста министерства партийни организаце кулгалхочо В. Фильчевеи СССР-а Министрий Совета материально - технически снабжене паччахьалкхен комитета партийни организаце кулгалхочо В. Ушаковеи.

Мишта лакхъергья капитальни вложеней экономически эффективность? Цу темана хетаяь я СССР-а Госстроя председатела Караваевас язъяь статья. Цун тIеххьа къаьсттача разворота тIа кепа теха я Российски Федераце юртбоахама управлене керттерча органий схема.

Iилма конференце материалашта дIахо кепа тохаш да газет. СССР-а Госплана чуйоагIача маьха госкомитета председатела нов. Ситина «Юртбоахама кулгалдара керттера экономически рычаг», «Экономически Iилмай кандидата О. Богомолова «Юртбоахама реформаши социализма мехкаша барт-цхьоагIон гIулакхаш леладари», яха статьяш кепа теха хургья укх номер тIа. Еженедельника юртбоахама экономика раздел Къилбаседа Кавказерча шин материалах латташ я. М. Михайловеи Г. Чановеи язъяьча статьяша Ставропола юртбоахамашка хозрасчет юкъе яхьара опытах лаьца дувц.

Иштта технически информацеши, дунен халкъашта юкъерча темашта хетаяь материалаши, рекламаши, транспортни гIишлош еча предприятешкара хоамаши кепа тох газета тIа.

В. А. БРУНЬКО.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгIа, хьажа

РАДИО: 6.30 — Нохч-ГIалгIайчен ь йола радиопостановка. 11.00 — «Юртара сий» яхача Масканьа оперетта тIара оттаяь музыкальни новелла. 11.33 — Виолончелаи оркестраи лаьрхIа Давыдова хьалхара концерт. 19.00 — Аминати Вереи яха Вента инсценированни дувцар. 19.18 — «Бокуконцерт. 20.15 — «Мирафан Пятницкий» яха музыкальни радиопостановка. 22.15 — Виолончелаи оркестраи лаьрхIа Дворжака концерт.

лаьтта леладархо (эрсий меттала). 6.45 — РВ—23 и УКВ цхьоалагIча программеи гIолла музыка. 6.45 — Горсете гIолла хоамаши ашараши. 7.10 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20 — Передача программа. 8.15 — «Сердало» газета оагIонаш тIара. 8.25 — Концерт. 8.45 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала). 16.00 — Ленински преме лауреата Прокофьев Сергея произведенеш тIара оттадаь концерт. 16.30 — Маркси цунах дола зеи яха беседа (нохчий меттала). 16.45 — Керда хоамашта (гIалгIай меттала). 17.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 17.15 — Индустриальни Нохч-ГIалгIайче (эрсий меттала). 17.30 — Ашараш. 17.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).

УКВ: 9.00 — Бернс Роберта дешаш тIа даьха Свиридова иллеш. 9.37 — «Золотая антилопа» яха Юровске симфонически фаьлг. 10.10 — «Тайге гIолла водаш вар саг» яха школьникашта

ТЕЛЕВИДЕНИ: 12.10 — «Ракеты не должны взлетать» яха художественни фильм. 18.25 — телевизионни кердадараш (нохчий меттала). 18.40 — Ашараш. 18.45 — Советски юрта кердадар. 19.15 — Английски метта урок. 19.40 — Киножурнал. 19.50 — Бийса сатийна хийла шуи, бераш! 20.10 — Иллеи халхареи Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен ансамбла концерт. 21.10 — «Кемаш Люсее» яха телевизионни спектакль.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Щеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48; партийни вахареи, промышленнии, юртбоахамеи, культураи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря—2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ04053. Заказ № 241.